Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...ай 1921 оной ... 21-hээ гарана | № 250 (15873) | 1981 оной октябриин 31, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

Агуу Октябриин хүндэлэлдэ

...МАШУУЛАГДАХА

...hаяхан партиин Ахын ... ба райгүйсэлком ...-1982 онуудай үбэлэй үедэ хүдөө ажахын ...рилэгшэдэй дунда ...эс мүрысөө үргэнөөр, ...тэйгөөр дэлгэрүүлхэ тогтоол абаhан байна.

...й үбэлжэлгые эмхи... үнгэргэхыень, 1981—...онуудай үбэлжэлгын ...мал ажалай продукт... үйлэдбэрилгые дээ...ыень, бэлэдхэhэн тэ... зүбөөр, гамтайгаар ...лыень нийтынгээ мал гарзалуулхагүй ...саг соогоо абахыень ...й правленинүүд, пар... профсоюзна, комсо... организацинууд энэ ...ор уялгалагдаа. ...на байгша оной ма...лжэлгэ тон хүндэ хү...байгаалда үнгэрхэынь. ...э бии байгаа үбhэ ...э үбэлжэлгын түрүүшын үдэрhөө заабол бүйлүүлан үгэхэ, адууhа малаа гансал бүлеэдхэгдэhэн үhаар хангаха, гүүртэ, отара, фермэ бүхэндэ нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри ябуулха болоно.

Энэ харюусалгатай хаhын үедэ малшадай социалис мүрысөөнэй гурим колхозуудай, бригаданүүдай, фермэнүүдэй, гүүртэнүүдэй дунда батадан абтанхай. Тэрэнэй ёhоор ажалдаа үндэр дүн туйлаhан малшалта. Мэргэжэлтэ бригаднуудта моральна болон материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүд зохёогдонхой. Мүн мал ажалай продукци дээшэлүүлhэн олон тул абаhан, даалгагдаhан малаа гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулhан түрүүшүүлдэ нэмэлтэ түлбэри түлэгдэхөөр хараалагдаа.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.
Ахын район.

...РУУШУУЛ ТОДОРБО

...ОНОЙ АВГУСТ, СЕНТЯБРЬ hАРАНУУДТА ...РЯА ХУРЯАЛГА БОЛОН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКТНУУДЫЕ БЭЛЭДХЭХЭ «ТРАНССЕЛЬХОЗТЕХНИКЫН» ТРАНСПОРТНА ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ АЖАЛАЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

...хуряалга болон хүдөө ажахын продуктнуудые ...ын үедэ автоколоннонуудай хэhэн ажалые хаража Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ...нуудай областной совет иигэжэ **тоогообо:**

...дай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон проф...дай областной соведэй дамжуулгын Улаан туг болон ...хэригэй шан барюулха:

...нссельхозтехникын» Хурамхаанай транспорт... предприятиин автоколонныи коллективтэ ...шэнь В. В. Бубнов, месткомойнь тү... В. Н. Коневин, транспортна предприятиин ди... Н. А. Булгатов, автоколонныи начальник А. Г. ... барюулха. Тус коллектив энэ оной августын ... декадын даабарие 138,4 процент дүүргэhэн

...нссельхозтехникын» Сэлэнгын транспортна пред... автоколонныи коллектив (директорынь С. С. ..., автоколоннын начальник Ю. М. Феоктистов, ...ойнь түрүүлэгшэ С. Д. Рябов) 1981 оной сен... гурбадахи декадын даабарие 139.4 процент

ХОРИИН РАЙОНДО

ХАРААЛhАНАА БЭЕЛҮҮЛХЭ

Хасууртайн совхозой мал адуулагшад Владимир Георгиевич Вахрушев, Сэнсон Мункотович Доржиев гэгшэд hайнаар ажаллажа, үндэр дүнгүүдые туйлана. Владимир Георгиевич үнгэрэгшэ намар 177 бурүү даажа абаад, тэдэнэй нэгэшье толгой гарзалуулангүйгөөр ондо оруулаа hэн. Зунай альдин сагта Жэнхээhэндэ хагдатай бэлшээридэ бурүүнүүдаа оролдосотойгоор адуулжа, ниилээд таргалуулаа. hаяхан 50 бурүүгаа шэгнэжэ үзэхэдэнь, тэдэнь дунда зэргээр 300 килограмм татаба. Жэлэй дүүрэтэр хорёод бурүү мяханай комбинадта тушааха юм. Үлөөшэеэ ерэхэ жэлэй нэгэдэхи кварталда толгой бүриинь дунда зэргээр 300 килограммhаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ худалдахаар хараална.

Сэнсон Мункотович 73 үнеэдые Гигант гэжэ газарта харууhална. Тэрэ энэ жэлдэ зуун эмэ малhаа 63 тугал абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна. Үнеэдынь тугаллажа үргэлжэлhөөр. Нүхэр Доржиев зундаа тугалнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 900 граммаар нэмээбэ. Ингэжэ элэ түрүү малшад үбэлжэлгэдөө эрхимээр бэлдэжэ, даалгагдаhан малаа hайнаар ондо оруулхын түлөө шармайн оролдоно.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАhАДАА БЭЛДЭНЭ

Хүрбын совхозой малшад энэ жэлэй малай үбэлжэлгые гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэхын түлөө эртээнhээ бэлдэжэ эхилэнхэй. Адууhа малайнгаа байрануудые, хашаа хорёонуудые, малшадай байха гэрнүүдые заhабарилха тусхай бригаданууудые эртүүр эмхидхээ hэн. Тэдэнэр эдэ үдэрнүүдтэ харюусалгатай хүдэлмэреэ hайнаар ябуулжа байнхай.

Илангаяа Тохорюуттын отделенинхид энэ асуудалда онсо анхарал хандуулна. Эндэ дархануудай бригада үнихэнэй байгуулагдажа, ниилээд олон малай байранууд үбэлжэлгэдэ бэлэн болгогдоо. Бригадын гэшүүд Н. Нимаев, Г. Очиров, С. Чимитов болон бусад ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлана. Тээгдын отделенидэ мүн лэ иимэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

hаяшаг совхозой конторын хүдэлмэрилэгшэд, нютагай алба хаагшад Дээдэ-Нуга, Бааза гэжэ газарнуудта байдаг малай байрануудые дулаалhан, сэбэрлэhэн, досоохи шэбхыень малтаhан байна. Илангаяа А. Цыренов, Г. Дабаева, С. Закирова гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадаба.

Ингэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд бултаараа адуу малайнгаа байрысынь заhабарилхыень хажуугаар тэжээл бэлэдхэлгэдэ ниилээд оролдосотойгоор хабаадана.

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Коммунизм байгуулагша, амгалан тайбан байдалай түлөө шууд сэхэ тэмсэлшэ — агуу ехэ совет арадта алдар соло!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудhаа)

Ванчикма Лубсановна Аюшеева Бэшүүрэй районой «Еланский» колхоздо хонишоноор үнинэй хүдэлнэ. Тиихэ зуураа оролдосотойгоор, үнэн сэхээр хандадаг. Тэрэ байгша ондо 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүхэнhөө 3800 грамм нооhо хайшалаа. Бэшүүрэй районой Соведэй депутат В. Л. Аюшеева нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон В. Л. Аюшеева.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МОНГОЛОЙ ПАРЛАМЕНТАРИНАР

СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Арадай Ехэ хуралай Түрүүлэгшэ Б. Алтангэрэл түрүүтэй МНР-эй Арадай Ехэ хуралай делегаци хани ёhоной албанай хэрэгээр октябриин 28-да Москва ерэбэ.

Монголой парламентаринар СССР-эй Верховно Соведтэ хүрэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков айлшадаа амаршалhан байгаа.

СССР-эй ба МНР-эй хоорондохи аха дүү ёhоной хани барисаан, харилсаа холбоон хоёр гүрэнэй арадуудай үндэhэн аша туhада, эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын хэрэгтэ харюусана гэжэ хани халуун, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ тэмдэглэгдэбэ. Жэлhээ жэлдэ улам бэхижэн хүгжөөгдэжэ байhан парламентнууд хоорондын холбоо барисаан эдэ харилсаанай шухала хубинь болоно. Хоёр оронoй арадай засагай хуули гаргадаг дээдын зургаануудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые али бүхы талаhаа халан абалсалга коммунис ба социалис байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ехэ удха шанартай байна гээд хөөрэлдөөнэй үедэ тэмдэглэгдээ.

МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалай СССР-эй Верховно Соведэй хүдэлмэридэ амжалта хүсэhыень МНР-эй парламентаринар дамжуулаа.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ф. И. Мочалин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй уласхоорондын холбооной таhагые даагшын орлогшо С. А. Бондаренко, мүн МНР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Готов хөөрэлдөөндэ хабаадалсаhан байна.

Айлшад В. И. Ленинэй мавзолейдэ хүрэжэ, венок табиба. Кремлиин ханын дэргэдэхи Танигдаагүй солдадай хүүр дээрэ мүн лэ венок табигдаа.

Парламентаринар Москвагай Кремлиин түүхэтэ үзэсхэлэн hайхан газарнуудтай танилсаhан байна.

(ТАСС).

МОССОВЕДТЭХИ ХӨӨРЭЛДӨӨН

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Арадай Ехэ хуралай Түрүүлэгшэ Б. Алтангэрэл түрүүтэй МНР-эй Арадай Ехэ хуралай делегаци октябриин 29-дэ Моссоведтэ хүрэбэ. Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов Соведэй ажал ябуулгатай, хотын ажахытай айлшадаа танилсуулаад, Москвае хүгжөөлгын, hэльбэн шэнэлхэлгын генеральна түсэбэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байhан тухай хөөрэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ф. И. Мочалин, мүн МНР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Готов гэгшэд хөөрэлдөөндэ хабаадалсаhан байна. (ТАСС).

АРАД ЗОНДОО АЛБА ХЭХЭ

Совет хүнүүдые үзэл сурталай-сэдьхэл бодолой талаарнь хүмүүжүүлхэдэнь, эдэнэй оюун ухаан бодолые баяжуулхадань партида туhалха гээшэ театрай гол уялга болоно. Октябриин 28-да Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhэн Бүхэроссин театральна бүлгэмэй XIV съездын делегадуудай хэлэhэн үгэнүүд иимэ hанал бодолоор нэбтэрэнхэй байгаа. Арадай ажабайдалтай бата холбоотой мүнөө үеын театральна искусствын ямар байдалтай байhые делегадууд партийна залан сэхээр сэгнэнэ, тэрэниие саашадань хүгжөөхэ тодорхой харгы замуудые зүбшэн хэлсэнэ.

Хүн бүхэндэ зохёон байгуулхы хүсэл эрмэлзэл түрүүлхэ гээшэ театрай социальна гол зорилго болоно гэжэ СССР-эй арадай артист Н. Горбачев (Ленинград) мэдүүлбэ. Манай ажал хэрэгүүд, түсэбүүд тухай бодомжолходоо, КПСС-эй XXVI съездые ой ухаандаа ээлүүдгүй оруулдагби. Тэрэнэй делегат байха нэрэ хүндэ намда тудаа hэн. Манай общественэй ажабайдалда хабаатай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ искусство эдэбхитэйгээр хамааралсаха ёhотой гэhэн партийна дээдэ хуралдаанай захяа заабари зохёохы хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ хүтэлбэри болохо зэргэтэй. Энээнэй тула залан сэхэ, хүсэл эрмэлзэлтэй, эрэлхэг зоригтой байха эрилтэ уран бэлигтэндэ табигдана.

СССР-эй арадай артистнууд К. Лавров, Г. Товстоногов (Ленинград), А. Степанова, Е. Симонов (Москва), О. Кусенко (Киев) болон бусад үгэ хэлэхэдээ, уран бэлигтэн-эрхэтэниие хүмүүжүүлхэ, ажабайдалай эдэбхитэй хараа бодол бүрилдүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ тэмдэглэhэн байна.

Театрай искусство Эхэ орондоо дуратай байхаар, эрхэтэн ёhоной мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлдэг. Тиимэhээ тэрэ совет сэрэгшэдые хүмүүжүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ Совет Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна Политуправлениин соёлой таhагай начальник генерал-майор В. Аникович хэлэбэ. Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдалай түлөө, социализмын хуби заяанай түлөө, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал, жаргалта байдал хангахын түлөө түүхэтэ харюусалгын мэдэрэлые залуушуулда хүмүүжүүлхэ гээшэ театрай искусствын гол зорилго болоно.

— Театр хадаа арадуудай хоорондсо холбоо барисаа тогтоолтын нүлөө ехэтэй арга хэрэгсэл болоно, хүнүүдтэ, К. С. Станиславскиин хэлэhэнэй ёhоор, «эб найрамдалай пальмын набша намаае» түхөөн бэлэглэдэг гэhэн hанал бодол зүб байна, — гэжэ СССР-эй арадай артист О. Ефремов (Москва) хэлэбэ. — Манай олонациональна совет театрай байгууламжада интернационализмын ба хани барисаанай суртал hургаалнууд тодоор нэбтэрүүлэгдэнхэй. ВТО-гой нютагай отделенинүүдые хүтэлбэрилэгшэд Г. Рустамов (Дагестан), Д. Дашиев (Буряадай АССР), С. Саитов (Башкир) болон бусад үгэ хэлэхэдээ, совет арадуудай соёлые баяжуулха оро дой соёл культуратай эдэнэй таhаршагүй холбоо барисаатай байhан тухай онсолон тэмдэглээ.

Социалис Ажалай Геройнууд — Рязанска областиин Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ З. Зуева, нэгэдэхи ГПЗ-гэй тошиилогшо Н. Мотова болон бусад үгэ хэлэхэдээ, театр болон харагшад, совет хүнэй ажабайдалда сценын искусствын ямар hуури эзэлдэг байhан тухай тэмдэглэн тоогтобо.

СССР-эй арадай артист Б. Чирков (Москва), режиссер В. Гуляев (Коми-Пермяцка автономито округ), РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь А. Софронов, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Кочемасов болон бусад съезд дээрэ мүн лэ үгэ хэлэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ дүүрэбэ. Съезд ВТО-гой правлениин, Централъна шалгалтын комиссиин шэнэ бүридэлые hунгаhан байна.

(ТАСС).

• • •

Бүхэроссин театральна бүлгэмэй XIV съезд Россин Федерациин олонациональна театрай зохёохы ажалай табан жэлэй дүнгүүдые согсолбо. Тэрэ октябриин 29-дэ Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо хүдэлмэреэ дүүргээ.

Арад зоной ажабайдалтай холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ, партида, арадта хабаатай байлгын гол ёhонуудта искусствын үнэн сэхэ байха гээшэ граждан уялгамнай гэжэ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон Россин театральна олониитэ тоолоно гээд съездын баталан абаhан тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Литература, искусствын ажал ябуулагшадай урда партиин XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр табигдаhан зорилгонуудые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула Россин Федерациин театрнуудай хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэеэ, зохёохы үүсхэл эдэбхиеэ, бэлиг шадабаряа элсүүлхэ юм гээд найдажа байhанаа съезд мэдүүлээ.

Эб найрамдалые хамгаалхын түлөө, дайн дажарые зайсуулан сарахын түлөө түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнтэй хамта эдэбхитэйгээр тэмсэхыень дэлхэйн театрай ажал ябуулагшадые уряалhан Хандалга съезд баталан абаба.

Съездын делегадууд КПСС-эй Централъна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаа.

Бүхэроссин театральна бүлгэмэй шэнэ правлени hунгагдаба.

Тэрэнэй нэгэдэхи пленум дээрэ СССР-эй арадай артист М. И. Царев ВТО-гой правлениин түрүүлэгшээр hунгагдаhан байна.

(ТАСС).

Нүхэр Л. И. Брежневтэ „50 жэл соо КПСС-эй зэргэдэ" гэhэн тэмдэг барюулагдаба

...КПСС-эй ЦК-гай бии... «50 жэл соо ...С-эй зэргэдэ» гэhэн ... октябриин 29-дэ ... соо нүхэр Л. И. ...евтэ барюулагдаба. 50 ... тэрээнhээ дээшэ жэл... зэргэдэнь жагсаhан ...нэ Союзай Коммунис ...ын гэшүүд энэ тэмдэгтэ ... байна.

...ПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ... секретарь нүхэр ... Суслов энэ тэмдэг ба.... Тэрэ үгэ хэлэхэдээ, ...нэ Союзай Коммунис ...ын зэргэдэ 50 жэл соо ...арнь Леонид Ильич ...евые халуунаар амар..., манай Коммунис ..., Совет гүрэнэй аша ... зохёохы ехэ амжалтануудые туйлахыень тэрээндэ хүсэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев харюугай үгэ хэлээ.

«50 жэл соо КПСС-эй зэргэдэ» гэhэн тэмдэг бии болгохо тухай партиин Централъна Комитедэй шиидхэбэри хадаа партиин габьяата тэмсэлшэдэй, тэрэнэй ветерануудай нэрэ хүндые, алдар солые ёhолhон үшар болоно гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлэбэ.

Үшөө Ленинэй энхэ мэндэ ябаха үедэ партида оройhон урдын большевигүүдэй бидэнэртэй хамта партиин зэргэдэ үсөөн бэшэ байhандань бидэ бултадаа зүрхэ сэдьхэлhээ баярланабди, омогорхонобди. Тэдэнэр бүхы ажаябадалаа Ленинэй агуу ехэ хэрэгтэ элсүүлэн зорюулhан байна. Тэдэнэр революциин ба граждан дайнай түүхэтэ байлдаануудые дабажа гарагшадай, манай орон дотор социализм байгуулгын баатаршалгада хабаадагшадай дунда ябалсаа. Партиин ветерануудай алдарта хэрэгүүд бидэнние бултыемнай зоригжуулгын жэшээ, эшэ үндэhэн болоно.

Нам тухай хэлэхэ болоо haa, КПСС-эй зэргэдэ ороhонhоомни хойшо 50 жэлэй үнгэрэмсөөр энэ хүндэтэ тэмдэгтэ хүртэхэдөө, зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлжэ байнаб, — гэжэ Леонид Ильич тэмдэглээ. — Юрэ зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлхэhөө гадна, Ленинэй агуу ехэ партида гүнзэгы сэдьхэлэй баяр баясхалангай мэдэрэлээр ээлэгдэбэб. Тэрэнэй суртал hургаалнуудай, уг зорилгонуудай түлөө тэмсэл минии бүхы ажаябадалай хараа шэглэлые тодорхойлhон байна.

Хододоо, хаанашье ябахадаа — амгалан тайбан ажал дээрэ гү, али байлдаанда, үйлэдбэри дээрэ гү, али хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ — би нэн түрүүн коммунист. Ленинэй туг доро жагсаhан олон миллион нийтэ нэгэн адли hанал бодолтоной нэгэниинь ябааб, мүнөөшье ябанаб, саашадаашье ябахаб. Партиин хэрэгтэ, тиимэhээ манай совет арадай жаргалта байдалай, тэдэнэй амгалан тайбан ба баян дэлгэр байдалай хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлэн зорюулхаб.

Политбюрогой гэшүүд, Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд, ЦК-гай секретаринар нүхэр Л. И. Брежневые үнэн зүрхэнhөө амаршалба. Элүүр энхэ ябахыень, манай орон дотор коммунис общество байгуулгын хэрэгтэ, бата эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ саашадаа амжалтануудые туйлахыень тэрээндэ хүсэбэд.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-да

...КПСС-эй Централъна Ко... «50 жэл соо КПСС-эй ...» гэhэн тэмдэг бии ...

... болон тэрээнhээ дээ... соо зэргэдэнь яба... Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүд иимэ тэмдэгтэ хүртэхэ байна.

КПСС-эй ЦК «50 жэл соо КПСС-эй зэргэдэ» гэhэн тэмдэг тухай Дүримые, энэ тэмдэгэй дүрсэ найруулгые баталба.

ПАРТИИН ҮНЭН ТУhАЛАГША

ЕРЕВАН. (ТАСС). Партиин хэрэгтэ Армениин залуушуулай үнэн сэхэ байлгын, шахаа тангаригай үгэнүүд Ал. Спендиаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театр соо hүр жабхалантайгаар соностобо. Октябриин Революциин ордендо хүртэhэн республикын комсомолой бүхы үетэнэй hайндэр эндэ болсобо.

Армениин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь К. С. Демирчян комсомолой организациин тугта шагнал зүүгээ.

Республикын залуушуул коммунис байгуулалтын шиидхэхы участогуудта ажаллана. Хүбүүд, басагад «Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ — залуушуулай габшагай ажал, эрдэм мэдэсэ, үүсхэл эдэбхи, зохёохы хэрэг» гэhэн уряа доро олониитын хүдэлөө дэлгэрүүлэнхэй. 90 мянган түрүүшүүл, комсомол-залуушуулай 2350 коллектив жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэhэн тухайдаа мэдээсэ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Н. Пастухов hайндэр дээрэ үгэ хэлэбэ.

ҮРГЭН ПОЕЗДНУУД ШУУМАЙЛДАХАЛ

...ТЬ-КУТ (Эрхүүгэй об...). (ТАСС). Кунермэ ... түрүүшын түргэн по... октябриин 29-дэ БАМ-...нhээ — Ленэ станциhаа ...

...рилгашадай социалис ...уудаар хараалагдаhан ...ёр hараар урид энэ ...та пассажирска хол... тогтоогдоо. Барилга...эниие Ленинскэ ком...й мүндэлhэн үдэр бо... ашаглалгада оруул...гдэ hэн.

...тайга сооrүүр 261 ...трэтэ баригдаhан хар...ые Гүрэнэй комисси ...а абаба. Хэдэн зуу... ехэ ехэ барилга, тэрэ ...75 ехэ, бага хүүргэ баригдаhан байха юм. Түмэр харгые зүбшүүлан болбосон түхэлтэй зургаан посёлок урган бодоо.

Мүрысөөндэ илагшадые hуулгаhан экспресс hуурияа аалиханаар хүдэлбэ. Ябадалаа түргэдхэн, тэрэ Ленэ мүрэндэ баригдаhан хүүргэ дээгүүр үнгэрөө. Энэ хүүргые барилгашад 1975 оной сентябрь hарада, болзорhоонь урид, ашаглалгада тушаажа, ажалай түрүүшын амжалта туйлаа hэн.

Түргэн поезд БАМ-ай эхилдэг Звездно тосхон шадар баригдаhан Таюр станциин вокзалай дэргэдэ аалиханаар ерэжэ зогсобо. Социалис Ажалай Герой, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Л. Казаковой бригадын хүбүүд БАМ-ай барилгын яажа эхилhэн тухай нүхэдтөө хөөрөө.

Грузиин түлөөлэгшэ А. Ломидзе Ния станци шадар эдэнэй хөөрөөе үргэлжэлүүлhэн байгаа. Харгы замай Шэтын участогай ерээдүйн станци болохо Икабьяhaa тэрэ энэ hайндэртэ хабаадахаяа ерэhэн байха юм.

Киренгэдэ, Улькандa хани халуун уулзалга болобо.

Ашаглалгада оруулагдажа байhан комплексын hүүлшын станцида — Кунермын вокзалда поезд ерэжэ тогтоо. Эндэ транспортна барилгын министрэй орлогшо, ГлавБАМстройн начальник К. Мохортов Гүрэнэй комиссиин түрүүлэгшэ; Байгал-Амарай түмэр замай начальник Л. Лотаревто БАМ-ай Баруун участогhaa hүүлэй тэмдэгтэ түлхюур барюулба.

Эндэ митинг болоо. Тэрэндэ хабаадагшад КПСС-эй Централъна Комитедтэ нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые нэгэн hанаатайгаар баталан абаа. Харгы замай участогые ашаглалгада оруулhан тухай энээн дотор мэдээсэгдэнэ.

hайндэрэй рейс дүүрэ. Түмэр зам барижа байгшадые hуулгаhан, ашаа тээhэн поезднууд энээгүүр ябажа захалба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй М. ГОРЬКИИН НЭРЭМЖЭТЭ РЕСПУБЛИКАНСКА НАУЧНА БИБЛИОТЕКЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска научна библиотекэдэ олон жэл соо үрэ түгэсөөр хүдэлhэнэйнь, ажалай амжалтануудые туйлаhанайнь түлөө иимэ хүнүүдые **РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Жаркова Елена Михайловнае — библиотекын директорэй орлогшо.
Истомина Елена Павловнае — ахамад библиотекарь.
Сульженко Лариса Филипповнае — ахалагша библиотекарь.
Харaев Юрий Антоновичые — библиотекын директор.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ

Москва, 1981 оной октябриин 28.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ
тобшо мэдээсэл

ХИНАЛТА ХЭРЭГТЭЙ

КПСС-эй Ахын райкомой ээлжээтэ, дүрбэдэхи пленум боложо, «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр хиналтые, мүн гүйсэдхэн дүүргэлгэ, шалгалтые саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар районно партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Б. Бужинаев элидхэл хээ.

Хэлсэгдэһэн асуудалаар һүүлэй үедэ зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. Предприяти, эмхи зургаан болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд саг үргэлжэ абтаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар юу хэжэ байдаг тухайгаа тоосодог болонхой. Эдэ бүгэдын ашаар лэ район мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар муу бэшэ дүн туйлаһан байна. Байгша ондо гүрэндэ нооho худалдаха түсэб дүүргэгдээ. Мүн гүрэндэ мяха, һү тушааха даабари амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Энээндэ «50 лет Октября», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд хубитаяа ехээр оруулна. Түсэбтэ даабари болон абаһан социалис уялгануудаа Ахын лесхозой коллектив амжалтатайгаар бэелүүлээ.

Гэхэтэй хамта элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд абтаһан шиидхэбэринүүдэй бэелүүлгые хинан шалгаха талаар дутуу дунданууд үшөөл олон байһаар гээд тэмдэглээ. Абтаһан шиидхэбэринүүдэй бэелүүлгые хинажа байха партийна эхин организацинууд энэ уялгаяа дүүргэнэгүй. Зарим ажахы, предприяти болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд, бусад харюусалгата нюурнууд хамтын суглаанууд дээрэ тоосодог заншалтай болоогүй байһаар. Элдэб суглаанууд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүд зарим ушарта мини саарһан дээрэ бэшэгдээд мартагдашана.

«Коммунизм», «Улаан-Аха» колхозуудай правленинүүд, районой барилгын управлени, хэлхээ холбооной, районогой партийна организацинууд абтаһан шиидхэбэринүүдые яажа бэелүүлхэ тухай эли тодо гурим бии болоогүй байһаар. Арадай депутадуудай сомоной Соведүүд һунгагшадай оруулһан дурадхал, һанамжануудай бэелүүлгые муугаар хинан шалгана. Хүн зониие худалдаа наймаанай, медицинын талаар хангаха хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон байна. Арадай хиналтын районно комитет арадай хинагшадай пост болон бүлэгүүдые һулаар хүтэлбэрилнэ.

Пленум дээрэ үгэ хэлэһэн «50 лет Октября» колхозой парткомой секретарь С. П. Иванов, «Коммунизм» колхозой мал адуулагша В. Л. Сыренова, арадай депутадуудай Орлигой сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ Г. Н. Алюшеев болон бусад бии байгаа дутуу дунданууд дээрээ тогтоһон, тэдэниие усадхаха талаар өөһэдынгөө һанамжа, дурадхал оруулһан байна.

Пленум хэлсэгдэһэн асуудалаар дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ—КОМПЛЕКСНО ГУРИМААР

ТОДОРХОЙ ШЭГЛЭЛТЭЙГЭЭР

Коммунис ажалай коллектив болохо Тимлюйн цементын заводто хүмүүжүүлгын хүдэлмэри табан жэлэй болзортой комплексно түсэбэй ёһоор ябуулагдадаг юм. Тэрээнһээ гадна «Үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар тусхай хэмжээ ябуулганууд эндэ хараалагданхай.

Үзэл сурталай кадрнуудые шэлэн олохо болон хубаарилан табиха хэрэгтэ заводой партийна комитет ехэ анхарал хандуулдаг. Олонхи пропагандистнууднай коммунистнууд юм. Политическэшье, экономическашье һуралсалай шагнагшад теори шудалхадаа, практикатай холбожо, үйлэдбэриин бодото асуудалнуудые шиидхэлгэдэ олоһон эрдэмээ хэрэглэжэ һурахые оролдодог байна. Пропагандистын уялга дүүргэдэг юрист Я. А. Петрова, аюулгүйе сахидаг инженер В. В. Садовский, ахамад инженер Ф. Н. Коробков гэгшэд энэ талаар амжалтатай.

Жэшээнь, бүри нёдондо КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй бүхы орон соогуурнай дэлгэржэ байхада, манай заводто мастер Г. И. Плюснинэй халааһ шухала үүсхэл гаргаһан юм. Энэ үүсхэлыень дэмжэн, заводой олон цех, халаан, хүдэлмэришэд партиин съездэдэ үндэр бүтээсэтэ ажалаа зорюулаа һэн. Коллективэй гэшүүдые энэ хэрэгтэ элсүүлхэ талаар агитатор, политинформаторнууд тон ехэ оролдолго гаргаа һэн ааб даа.

Политинформаторнууднай угаа эдэбхитэйгээр хүдэлдэг. Экономикын, ниитын-политическэ ажабайдалай, уласхоорондын байдалай талаар политинформаторнуудай тусхай бүлэгүүд эндэмнай байгуулагданхай. Жэшээнь, электроцехэй мастер М. Г. Лысковцев КПСС-эй дотоодын политика тухай мэдээсэлнүүдые коллектив соогоо хэдэг. Заводойнгоо, цехэйнгээ ажабайдалһаа жэшээнүүдые абан, партиин табиһан зорилгонууд хүн бүхэнэй оролдолгоор бэелүүлэгдэнэ гэжэ Михаил Георгиевич гэрэлэн харуулдаг. Тиигээдшье мастер хүн хадаа, үйлэдбэриингөө асуудалнуудые мэдэжэ, ямар юумэн дээрэ шагнагшадай анхаралые хандуулхаб гэжэ тодорхой зорилго табидаг.

Агитатор А. Н. Матвиевский заһабарилгын-механическа цехэй начальник боложо ерэһээр үнин болоогүй. Анха түрүүшээр хүндэ байһан. Залуу хүдэлмэришэд элдэб шалтагаанаар ажалһаа гаража ошодог байгаа. Харин шэнэ хүтэлбэрилэгшын ерэһэнһээ хойшо энэ цехэйхид зарим тэды амжалтатай болонхой. Юуб гэбэл, нүхэр Матвиевский энэ тушаалда ороһоор өөрынгөө хүдэлмэриие нэн түрүүн хүнүүдһээ эхилээ. Суглаанууд дээрэшье үгэ хэлэхэдээ, түсэбтэ хөөрэлдөөнүүдыешье үнгэргэхэдөө, урид һайнаар бэлдэжэ, гол шухала асуудалнуудые тоб байса тодорхойлһоной үндэһөөр хэмжээ ябуулгануудайнгаа ашаг үрые дээшэлүүлжэ тэрэ шададаг.

Заводой агитаторнууд предприятиин экономическа үрэ дүнгүүдтэ анхаралаа ехэтэ хандуулдаг, предприяти, цех, участогай түсэбтэ даабаринуудые, социалис уялгануудые хүдэлмэришэдтэ ойлгуулжа үгэдэг, мүрысөөнэй онсо шэнжэнүүдые тайлбарилдаг. Үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин шанарые һайжаруулха, түүхэй эд, материал, электрын элшэ хүсэ алмаха тухай тэдэ уряалдаг байха юм. Ажалай түрүү дүй дүршэлые, шэнэ түхэл янзануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Гэхэтэй хамта ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа, хүдэлмэриин журам, ниитын ёһо гурим хазагайруулдаг хүнүүдтэй агитаторнууд эрид тэмсэдэг.

Зохид гоёор уралан шэмэглэгдэһэн харуулан ойлгуулха агитаци хүн зоной сэдьхэл бодолые хүдэлгэн, урма зоригтойгоор хүдэлхэ мэдэрэл түрүүлжэ, тэдэнэй ниитын болон ажалай эдэбхи хэшээлые нэмээнэ. Заводоймнай проходнойн урда тээ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй портредүүдтэй Хүндэлэлэй самбар бии. Социалис мүрысөөнэй ябаса, арбан нэгэдэхи табан жэлэй дабшаса тухай стендүүд заводой территори дотор табяатай.

Партийна организацинуудай ажабайдалда ниитэ полит-үдэрнүүд бата һуури эзэлбэ. Партийна комитедэй бүлэг элидхэлшэд партиин политика тухай, хүтэлбэрилхы зургаануудай хүдэлмэри тухай хэлэхэ зуураа, гол анхаралаа коллективэй шиидхэжэ байһан асуудалнуудта хандуулдаг. Ажалшадтай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд һүүлэй үедэ дэлгэржэ, хүнүүдтэ ехэтэ һайшаагдадаг болонхой. Эдэ уулзалгануудай саг үргэлжэ үнгэржэ байхын хойноһоо партийна комитет шанга хиналта байгууланхай. Цехэй партийна организацинууд ойлгууламжын хүдэлмэри эрхилхэдээ, хүн бүхэнтэй уулзажа хөөрэлдэхэ гэһэн эрилтэ табидаг. Иимэ хүдэлмэри ехэнхидээ ниитын хүдэлмэридэ хабаададаггүй, ёһо гурим эбдэхэеэ забдадаг хүнүүдтэй ябуулагдадаг.

Һара бүри партком захиргаантай хамта үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин асуудалнуудые хаража үзэдэг. Юрэнхыдөө энэ талаар шиидхэхэ асуудалнууд олон. Гэбэшье гол шухалань гэхэдэ, ажалша коллектив соохи ойлгууламжын хүдэлмэриие хүн зоной ажаһуудаг газарта, заводой хамтын байрада байдаг залуушуулай дунда ябуулдаг хүдэлмэриһөө таһалжа огто болохогүй.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин комплексно түсэбэй табигдаһанһаа хойшо тиимэшье ехэ саг үнгэрөөгүй һаа, зарим тэды үрэ дүнгүүдынь харагдажа эхилэнхэй. Жэшээнь, ажалай болон ниитын журам эбдэгшэдтэй ябуулагдадаг тэмсэлдэ ажалша коллективэй үүргэ дээшэлээ.

Партийна комитет энэ хүдэлмэриие улам бүри тодорхой шэглэлтэй болгожо, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ хүнүүдые элсүүлхэ зорилготой.

В. АСОНОВ.

Байгал шадарай хушуунай дүрбэдэхи тоннель 1983 ондо ашаглалгада үгтэхөөр хараалагданхай юм. Энэ барилга дээрэ А. Подзарейн ударидаг 16-дахи тоннельнэ отряд магтаалтай хүдэлнэ. Тус отрядай дунда БАМ-ай барилгада түрүүшын үдэрнүүдһээ хабаадалсагша А. Федоренкын хүтэлбэрилдэг 2-дохи участогай хүдэлмэришэд габшагай ажалаараа шалгарна. «БАМтоннельстрой» трест дотороо эрхим коллективүүдэй тоодо ородог энэ коллективтэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 2-дохи участогай проходчигууд, бетонщигууд, слесарь-хабсаргагшад хушуунай тоннелиин зүүн порталда хүдэлжэ байна. Зүүн гарһаа — М. Алиев, В. Хоменко, А. Ольков, В. Кошелев, П. Дурдун, В. Педойма.

В. БЕЛИКОВЭЙ фототекст.

АЖАЛАЙ ЭРШЭ УЛАМ ШАНГАДХ

1981 ОНОЙ 9 ҺАРЫН ТУРШАДА РЕСПУБЛИКЫН ПРОМЫШЛЕННОСТ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Республикымнай промышленность продукци худалдаха талаар 9 һарынгаа түсэбые дүүргээгүй, түсэбһөө 6 миллионһоо үлүү түхэригөөр бага продукци худалдагдаа, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, промышленна үйлэдбэриин ургалта 1 процентээр дээшэлһэн байна.

Машина бүтээлгэ болон металл болбосоруулга, модо болбосоруулга, барилгын материалнууд, талха таталгын-хүрпээтэ ба холимог тэжээл гэхэ мэтэ промышленностиин һалбаринууд хурдан түргэнөөр хүгжөөгдөө.

Республикын хүдөөгэй 8 район, Улаан-Үдэ болон Гусиноозёрск хотонууд продукци худалдаха хэмжээгээр түсэбтэ даабаряа дүүргэһэн байна.

Зарим министерствэнүүдэй, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, управленинүүдэй продукци худалдаха, үйлэдбэриин ургалтые хангаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтые иимэ баримтанууд элирхэйлэн харуулна:

	Январь-сентябрь һаранuудта продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1980 оной январь-сентябрь һарануудайхида орходоо 1981 оной январь-сентябрь һаранuудта (процентээр): Үйлэдбэриин хэмжээгээр	Ажалай бүтээсын талаар
«Бурятэнерго» гэжэ районно элшэ хүсэнэй управлени	101,6	96,7	92,5
«Забайкаллес» гэжэ үйлэдбэриин модо бэлэдхэлэй нэгэдэл	92,8	98,7	97,9
«Бурятфермаш» нэгэдэл	102,2	120,2	105,8
«Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	81,8	99,5	99,6
«Бурмясопром» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	100,09	96,5	102,2
Һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэл	104,3	106,3	89,1
Кондитерска промышленностиин Улаан-Үдын үйлэдбэриин нэгэдэл	102,0	98,3	99,2
Загаһанай промышленностиин Байгалай нэгэдэл	127,9	102,4	107,0
Госкомсельхозтехника	98,4	103,4	103,4
тэрэ тоодо: «Бурятавторемонт» нэгэдэл	98,1	103,3	103,9
Хэблэлэй, полиграфиин ба номой худалдаа наймаанай талаар гүрэнэй комитет	102,4	102,1	100,6
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлдэ байдаг промышленность	99,6	100,8	101,6
тэрэ тоодо: Нютагай промышленностиин министерство	101,3	104,1	103,9
Түлишын промышленностиин министерство	97,4	102,1	103,0
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	97,9	96,2	99,1
«Бурятстройматериалы» нэгэдэл	107,4	112,2	111,6
Ой модоной ажахын министерство	96,1	98.1	99.7

1) нормоор хараалагдаһан сэбэр продукциин талаар
2) товарна продукциин талаар

31,8 миллион түхэригэй соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараан, эдлэл хэрэгсэлнүүд үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаа. Тэрэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 7,8 процентээр үлүү ехэ болоно. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, январь-сентябрь һаранuудта эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилгэ 9,5 процентээр дээшэлжэ, 35,9 миллион түхэригтэ хүрөө.

Промышленна продукциин гол зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ иимэ болоо гэбэл:

	1981 оной январь-сентябрь һаранuудта үйлэдбэрилэгдэһэниинь	1980 оной январь-сентябрь һаранuудайхида орходоо 1981 оной январь-сентябрь һаранuудта (процентээр)
Электрын элшэ хүсэн—миллион киловатт-часаар	3001	95,3
Нүүрһэн—мянган тонноор	2543	100,4
100 киловаттһаа дээшэ хүсэтэй переменнэ тогой электродвигательнүүд—хэһэгээр	6431	100,8
Приборнууд, автоматизацилгын хэрэгсэлнүүд, эдэнэй запас частьнууд—миллион түхэригөөр	10,8	109,3
Автомобиль дээрэ тодхогдон табигдаһан кранууд—хэһэгээр	329	94,0
Мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын машинанууд—мянган түхэригөөр	13080	129,1
Гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүд—мянган тонноор	17,1	109,9
Модо зөөлгэ—мянган кубометрээр	3155,3	100,4
Хюрөөдэмэл модон—мянган кубометрээр	801	99,4
Целлюлозо—мянган тонноор	73,9	85,9
Картон—мянган тонноор	68,7	87,2
Барилгын хирпиисэ—миллион хэһэгээр	93,7	117,9

Хабсаргагдамал түмэр бетон зүйлнүүд, детальнууд—мянган кубометрээр	123,6
Асбоцементнэ хэрэгсэлнүүд (шифер)—миллион хэһэгээр	191,6
Сонхын шэл—миллион дүрбэлжэн метрээр	8,5
Угаагдаһан нооһон—мянган тонноор	15,0
Нооһон бүдүүд—мянган дүрбэлжэн метрээр	2097
Нэхэмэл дотор хубсаһан—мянган хэһэгээр	1649
Нэхэмэл гадар хубсаһан—мянган хэһэгээр	2295
Оёмол эдлэл хэрэгсэлнүүд—миллион түхэригөөр	31,6
Мяхан (нэгэдэхи категориин субпродуктнуудые оруулалсан)—мянган тонноор	20,6
Сагаан эдеэнэй зүйлнүүд—мянган тонноор	52,2
Хилээмэн болон бүүлхын зүйлнүүд — мянган тонноор	50,5
Кондитерска зүйлнүүд—мянган тонноор	15,7
Макароной зүйлнүүд—мянган тонноор	3,97
холимог тэжээл (гүрэнэй нөөсэнүүдһээ) — мянган тонноор	145,8
Соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараан—миллион түхэригөөр	31,8
Хубсаһа угаадаг машинанууд — мянган хэһэгээр	138,5
Мебель—миллион түхэригөөр	10,1

Электрын элшэ хүсэ, нүүрһэ, 100 киловаттһаа дээшэ хүсэтэй переменнэ тогой электродвигательнүүдые, мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын машинануудые, сонхын шэл, угаагдаһан нооһо, оёдолой промышленностиин продукци, загаһаар буйлуулагдаһан эдеэ хоолой зүйлнүүдые, бүхы түхэлэй консервэнүүдые, хубсаһа угаадаг машинануудые, мүн бусад зарим продукцинуудые үйлэдбэрилхэ талаар январь-сентябрь һаранuудай түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Үйлэдбэриин зарим нэгэдэлнүүд, предприятинууд продукци гаргаха, худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар тогтоогдоһон даабаринуудаа дүүргээгүй. баталагдан абтаһан договорнуудай үндэһөөр хэрэглэгшэдые продукцяар гүйсэд хангажа шадаагүй.

Январь-сентябрь һаранuудта 45 предприяти продукци худалдаха түсэбөө дүүргэбэгүй.

«Забайкаллес», «Буржелезобетон», «Вторчермет» нэгэдэлнүүд, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод, Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинат, Эдеэ хоолой, Түлишын промышленностиин ба Ой модоной ажахын министерствэнүүдэй зарим предприятинууд горитой гээгдэлдэ ороһон байха юм.

Гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ, модо зөөхэ, хюрөөдэмэл материалнуудые гаргаха, барилгын модо отолхо, целлюлозо, картон, барилгын хирпиисэ, хабсаргагдамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд болон детальнуудые, нооһон бүдүүдые, дотор болон гадар

нэхэмэл хубсаһа,
басагай зүйлнүүды
эдеэ, талха, конд
макароной зүйлнү
лой-ажаһуудалай б
хэрэглэмжын эд б
бель үйлэдбэрилэ
түсэб дүүргэгдээгү

Республикын пр
нуудта шэнэ техн
технологи нэбтэрү
лаха, үйлэдбэрие
руулха ба автома
гаха, шэнэ зүйлэй
ленна продукци
лэн гаргаха хүдэл
гэлжэлүүлэгдээ.

1981 оной ян
тябрь һаранuудта
никын туйлалтану
лэдбэридэ хэрэглэх
шэнжэлгын шухала
ри бэелүүлхэ гүрэ
36 хэмжээ ябуулга
хойлогдоһон байгаа
23-дань түсэб
үлүүлэн дүүргэгдэ
жээ ябуулгадань з
ды бэелүүлэгдээ.

«Теплоприбор»,
ромашина» заводу
вольфрам-молибден
бинат, «Бурятферм
гэдэл, нарин сэмбэ
нат, Улаан-Үдын н
дар хабсаһанай
«Байкалрыбпром»
шэнэ техникэ үй
нэбтэрүүлхэ гүрэнэ
амжалтатайгаар
байна.

Зарим предприяти
гэдэлнүүд, министе
хэмжээ ябуулгануу
рим хубяарнь
Эдэмнай «Забайкал
үйлэдбэриин модо б
нэгэдэл, «Бурмясоп
гэдэл, хилээмэнэй
нуудай управлении
хоолой промышле
министерство болон

Буряадай АССР-эй Статистическэ упр

ТҮҮХЫН ХУУДАҺА ИРАХАДА

АЛДАРТА ЗАМ

Бүри 1928—1929 онуудта бии болгогдоһон Хориин леспромхозой мастерска участогуудһаа 1931 ондо Хандагайн леспромхоз эмхидхэгдэһэн юм. Леспромхозой түрүүшын хүдэлмэришэд бараагууд, землянканууд соо байрладаг байгаа. Модо бэлэдхэлгэ гар хюрөө, сарбай һүхөөр лэ хэгдэдэг байгаа бшуу. Отологдоһон модо морёор шэрэжэ, Үдын голдо буулгаад, уһаар урадхуулдаг байһан гээшэ.

Үдын эрье шадарай ой модоной отологдожо, модо бэлэдхэлгын участогуудай голһоо холодоходо, модо шэрэхэ харгы бариха хэрэг гараһан ааб даа. Тиин түрүүшын 9 километр утатай харгы мастер И. П. Золотаревой хүтэлбэри доро баригдаһан юм. Тэрэ харгыгаар зундаа тэргээр, үбэлдөө шаргаар нэгэ ашаанда 4—4 кубометр модон зөөгдэдэг һэн.

1937 ондо Хандагайн леспромхоздо түрүүшын «ЗИС-21» гэжэ газогенераторна автомашинанууд ерэһэн байна. Ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ. Модошод эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр хүдэлдэг байһан юм. Стахановска хүдэлөөн дэлгэрээ. 1939 оной апрелиин 17-до «Ой модоной промышленностиин хүндэтэ хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн тэмдэгээр Хандагайн леспромхозһоо И. Г. Демин, П. И. Новицкий, П. М. Грибов гэгшэд шагнагдаа һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай эхилхэдэ, эрэшүүл фронтдо мордожо, модо бэлэдхэлгын хүдэлмэри гол түлэб эхэнэрнүүд, залуу үхибүүдэй мүрэ дээрэ бууһан байна. Бэрхэшээлнүүдһээ зүрхэсэн, тунхарiха саг бэшэ һэм шуу. Сүүдхэдээ арба гаран час соо хүдэлэгдэдэг байгаа. Амаралтын үдэр гээшэ оггтолон мартагданхай һэн ааб даа. Тэрэ үеын эршэтэ ажалай түрүүшүүл Е. Машанова, Е. Еремеева, М. Грибова, А. Рассадина, К. Лоскутникова гэгшэдэй нэрые мүнөөшье энэ коллективтэ дулаан үгөөр дурсан һанадаг.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ, арадай ажахые һэргээн бодхоолгын үедэ, модон бүришье ехэ хэрэгтэй болоһон гээшэ. Мүн 1949 онһоо «КТ-12» түхэлэй тракторнууд, бензинээр хүдэлдэг автомашинанууд бии болоо. Модо бэлэдхэлгын талмай дээрэ «ПЭС-12-200», «ПЭС-60» түхэлэй нүүдэл электростанцинууд асарагдажа, «Вакоп» гэжэ электро-хюрөөнүүд, лебедконууд хүдэлгэгдэдэг болоо. Тиин дам саашаа оньһожоруулга хүгжөөгдэжэ, хүсэтэ автомобиль, трактор, бензинээр хүдэлгэгдэдэг хюрөөнүүд модошодто үгтөө гээшэ.

Мүнөө модо бэлэдхэгшэдэй хүдэлмэри тад ондоо болонхой. «Дружба», «Урал» хюрөөнүүдээр модон отологдоно. Ойн харгыгаар хүсэтэ «МАЗ», «КрАЗ-ууд» хүнхинэлдэн дүүлинэд. Хандагайн леспромхоз мүнөө жэл бүри 310 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, арадай ажахыда ябуулна. Жэлдээ 2,5 миллион түхэригэй продукци худалдадаг болонхой. Үнгэрэгшэ табан жэлдэ, жэшээнь, 1 миллион 419 мянган кубометр модон бэлэдхэгдэжэ, 1 миллион 411 кубометр зөөгдэһэн, табан зуу гаран километр харгы заһагдаһан байха юм. Тиигэжэ гүрэнэй түсэб холо үлүүлэгдээ.

Өөрын хүдэлмэрилэгшэдэй кадрнуудые һурган бэлэдхэхэ хэрэгтэ эндэ онсо анхарал хандуулагдадаг юм. Коллективтэ мүнөө дээдэ эрдэмтэй 24 хүн, тусхай дунда һургуулитай 32 хүн хүдэлнэ. Эндэхи долоон хүн дээдэ һургуулида, 19 хүн техникумдэ һурадаг. Тэдэнэй олонхинь леспромхозһоо стипенди абадаг, тиимэһээ түрэл коллективтээ бусажа ерэхэ уялгатай юм.

Хандагайн леспромхоздо ажалай дүршэл абажа, ой модоной промышленностиин мэдээжэ мэргэжэлтэд болоһон хүнүүдшье олон. Тэдэнэй тоодо П. П. Вставский, Н. А. Корягина, С. С. Солкин, В. А. Чекурдаев, П. П. Китаев, В. Н. Пак, А. Г. Фролов, В. Н. Соковиков гэгшэдые нэрлэлтэй. Тэдэнэй олонхинь мүнөөшье «Забайкаллес» нэгэдэлдэ хүтэлбэрилхы тушаалнуудта хүдэлһөөр. Харин тэдэнэй орондо леспромхоздо урган гараһан залуу үетэн, мүн лэ бэрхэ мэргэжэлтэд ажаллана. Эдэ хадаа Анатолий ба Александр Родионовууд, Алексей Губенин, Виктор Сафронов, Юрий Машанов болон бусад болоно. Тэдэнэр аха нүхэдэйнгөө алдарта ажалай ёһо заншалнуудые нангинаар сахин, амжалтатайгаар хүдэлдэг юм. Ажалай ветерануудшье эндэ үндэр бүтээсэтэ, оролдосотой ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг, һурган хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Леспромхоздо гуша гаран жэлдэ хүдэлһэн 105 хүн тоологдодог. Тэдэнэй 17 хүниинь гүрэн түрын орден, медальнуудаар шагнагданхай юм. Тиигэжэ, жэшээнь, Н. С. Рассадин Ажалай Улаан Тугай ордендо, И. А. Борисов, П. Н. Бабинцев, В. А. Зюзин гэгшэд Ажалай Алдар Солын III шатын ордендо хүртэнхэй. Өөрынь Геройшье бии. Модо талдалгын тракторист, удаань бригадираар хүдэлһэн Николай Филиппович Семеновто 1970 ондо Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоо һэн.

Нэгэ гэр бүлөөрөө, үе залгамжалан, хүдэлдэг зоншье эндэ олон. Дёминүүдай, Борисовуудай, Шильникововуудай, Родионовуудай гэхэ мэтэ гэр бүлэнүүд эндэ хүдэлһөөр. Эдэнэй эхэ эсэгэнэрынь бүхы наһаараа шахуу энэл леспромхоздо хүдэлһэн. Мүнөө үри хүүгэдынь тэдэнэйнтээ хэрэгые үргэлжэлүүлнэ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ леспромхозой коллективэй үмэнэ табигдаһан зорилгонууд ехэ. Табан жэл соо 1,5 миллион кубометр модо зөөхэ түсэбтэ даабари үгтэнхэй. Мүн ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, нэгэ хүдэлмэришэн бүхэнэй бүтээсые жэлдээ 1072 кубометртэ гэхэ гү, али үдэр бүриинь бүтээсые 22 кубометртэ хүргэхэ зорилго табигдана. Энэ нилээд үндэр даабари. Гэбэшье коллектив энээниие сүм дүүргэхээр зорижонхой. Энэ һаяхан табин жэлэйнгээ ойн баярые тэмдэглэхэдээ леспромхозой коллектив юһэн һарынгаа түсэб сүм дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлээ һэн.

Леспромхозой модо бэлэдхэлгын талмай үргэдөө. Саг нилээд үнгэрөөл гээшэ. Анхан отологдоһон ой модоной һуурида мүнөө бэеэ хүсэнхэй багжагар нарһад жэрылдэнэ. Үри бэенэртээ үлөөхэ баялигаа бэлдэхэ ёһо байха бшуу.

Г. ГОМБОЕВ.

Совет ор
дото

НАВИГАЦИ ТҮГЭСХЭГДЭБЭ

ПЕВЕК (Чукоткын автономито округ). Арктикын совет секторэй зүүн райондо 1981 оной навигациин туг буулгагдаба. Певек портһоо «Кулунда» теплоход эгээл һүүлээр гаража, Петропавловск-Камчатский тээшэ зүг барин тамарба.

— Энэ жэлэй навигаци орёо хүшэр эрхэ байдалда үнгэрөө, — гэжэ далайн хэрэг ябуулгын талаар штабай начальник Ф. Полунин хэлэнэ. — Судануудай 15 метр хүрэтэр зузаан мүльһэн хаалта дабажа гарахадань, «Ермак», «Адмирал Макаров», «Москва», «Ленинград», «Владивосток» ледоколнууд туһалдаг байгаа. Морягуудай зүг шэгээ тодорхойлходонь, авиациин хүдэлмэрилэгшэд сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэдэг байгаа. Алас-Дурнын морягуудай дүй дүршэл, эрэлхэг зориг хүшэр хүндэ сагта баһал хэрэгтэй болоо. Эдэ бүгэдын ашаар навигациие амжалтатайгаар үнгэргэхэ, шухала хэрэгтэй бүхы ашаа зөөхэ арга олдоһон байна.

Портын хүдэлмэрилэгшэдэй эбтэй ажал навигациие амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ туһалаа.

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАБА

НАДЫМ (Тюменийн область). Уренгой—Петровск гэжэ газ дамжуулха хоолой сорго барилга дээрэ 20 гаран километр утатай участок болзорһоо урид ашаглалгада тушаагдаба. Энэнь хүдэлмэриин инженернэ талаар бэлдэлгые һайжаруулһанай үрэ дүн болоно.

Уһа үертэ абтадаггүй участогууд гагналга-хабсаралгын зононууд боложо хубаарилаг-

даһан байна. Үнгэр
лэй һүүл багта хү
кэ, түхеэрэлгэ, со
лойнууд иишэ аса
саг зуурын харгы
һан байгаа. Зунай
та тюменинхид
километр булад со
лой хабсаргаа. Б
дээрэ утаһа татаха
ри хараалагдаһан
урид дүүргэгдээ. Э
барилгые түсэбөөр
даһанһаа 4 һара у
гэхэ гэһэн уялга з
дэлмэришэд абанх

ШЭНЭ ФИЛЬ ПРЕМЬЕР

МУРМАНСК. «
нувшего дня» гэж
премьерэ Мурманс
болоогүй. Ю. Скоп
гүйе сахилга» гэ
наар «Мосфильм»
буулгагдаһан филь
хэрэгүүд Заполяри
бшуу. Үйлэдбэриин
нэгэдэлэй уу
фильм буулгагда
Ашагта малтамал
дог мүнөөнэй пре
ажаһуудал фильм
руулагдана.

Үйлэдбэри дээр
хоорондохи хари
босе шэнжэлһэн
совет киногой мэ
дабаритад — М.
Л. Чурсина, Л. Ку
лон бусад буулгагд
ри здесь тихие
фильмээр харагшад
жэ болоһон Моск
Броннодохи театр
А. Мартынов
ахамад инженерэй
гүйсэдхэнэ.

Гансал Мурманс
зон бэшэ, мүн
ашагта малтамал
дог предприятину
лөөлэгшэд фильмын
сер В. Басовтай, ар
тай уулзахаяа ерэ

РСФСР-эй Буряадай автономито областиин байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо

БУРЯАД АРАДАЙ ТҮҮХЫН ОНСО ШУХАЛА ШАТА

[...] Октябриин социа[...] Россин дарлаг[...] арадуудые, тэрэ тоодо [...] арадые, национальна [...] национальна дарлалта мүл[...] сүлөөлжэ, социализ[...] хүгжэхэ үргэн [...] дэнэртэ нээһэн бай[...] ниинскэ национальна по[...] бодото дээрэнь хэл[...] бэелүүлэн, [...] парти болон Совет [...] арадуудай өөһэдөө [...] тодорхойлхо эр[...] бэелүүлбэ.

[...] урда тээ буряад [...] өөһэдынгөө түүхэдэ тү[...] национальна гүрэн тү[...] болоо һэн. Дарлагдаһан [...] агууехэ вождь ба [...] И. Ленин тэрэнэй эхи [...] юм. Тэрэнэй бэ[...] проектээр 1920 оной [...] 14-дэ РКП (б) гэй [...] Политбюро «Зүүн зүгэй [...] ажаһуудаг нюта[...] РКП-гэй бэелүүлхэ зо[...] тухай» тогтоол ба[...] абаа һэн. Тогтоолой [...] пункт дотор иигэ[...] һэн байгаа: «Авто[...] эмхи зургаануудтай [...] болоодүй зүүн зүгэй [...] яһатанда, түбхын тү[...] хальмагууд болон буряад[...] нуудта, өөрын эрхэтэ [...] (автономито республ[...] гү, али областной [...] зургаануудые) тэндэхи [...] тааруугаар байгуул[...] шухала гэжэ мэдэрээд, [...] автономи тухай [...] проект дары таби[...] Наркомнацта даалгаха, [...] буряад-монголнууд ту[...] хэмжээнүүдые бэе[...] асуудалаар хани бари-саата Алас-Дурнын Республикын правительстватай харилсан зүбшэлхыень Наркоминделдэ даалгаха».

Партиин Центральна Комитедэй, Совет правительствын хүтэлбэреэр Үндэһэ яһатадай хэрэгүүдые эрхилхэ, Гадаадын хэрэгүүдэй Арадай Комиссариадууд, РКП (б)-гэй ЦК-гай Сибириин бюро энэ шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлһэн байгаа. Коминтерэнэй Алас-Дурнын секретариат энэ асуудалые эрхилэн шиидхэлсэбэ. Республикын буряад зондо национальна автономи олгохо тухай РКП (б)-гэй ЦК-гай Алас-Дурнын бюротой, Алас-Дурнын Республикын правительстватай үгеэ ойлголсоһон байгаа. ДВР-эй Учредительнэ съезд республикын Үндэһэн Хуулиие (Конституциие) 1921 оной апрелиин 27-до баталан абаа һэн. Тэрээн соо иигэжэ бэшэгдэһэн байгаа: «Буряад-монгол арадай ажаһуудаг бүхы газар дайдые «Буряад-Монголой автономито область» гэһэн нэрэтэй тусгаар область болгохо. Тэрэнэй хилэнүүдынь хуулияар тодорхойлогдоно».

Иигэжэ ДВР-эй буряадуудай автономито область байгуулагдаа һэн. Тэрэ дүрбэн аймагһаа бүридэбэ: Агын, Баргажанай, Хориин ба Сухын. 115,8 мянган хүн эдэ аймагуудта ажаһуудаг байгаа.

Энэл үедэ Россин Федерациин буряадуудай автономито областиие байгуулха хүдэлмэри бэелүүлэгдэбэ. Наркомнац, РКП (б)-гэй ЦК-гай Сибириин бюро, Сибириин ревком, партиин Эрхүүгэй губком, губерниин гүйсэдхэхэ комитет, партиин Эрхүүгэй губкомой дэргэдэхи РКП (б)-гэй Буряадай секци энэ хэрэгые эрхилһэн байха юм. М. Н. Ербановай түрүүлэлгэ доро Зүүн Сибириин буряад-монголнуудай Центральна Комитет байгуулагдаа һэн. Тэрэ Совет засагай национальна политикые хүн зоной дунда үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлдэг, совет байгуулалтада буряадуудые эдэбхитэйгээр элсүүлэн хабаадуулдаг байгаа. РКП (б)-гэй ЦК-гай Сибириин бюрогой түлөөлэгшэ Б. З. Шумяцкиин элидхэлээр Үндэһэ яһатадай хэрэгүүдые эрхилхэ Арадай Комиссариадай коллеги 1921 оной июлиин 7-до РСФСР-эй буряадуудай автономито область тухай декредэй проектые табижа, ВЦИК-эй Президиумэй баталамжада дурадхахые шиидхээ һэн.

Политбюрогой шиидхэбэриин ямараар бэелүүлэгдэжэ байһанай хойноһоо партиин Центральна Комитет анхаралтайгаар адаглан хинажа, 1921 оной август һарада Буряадай автономи тухай асуудалые хоёр дахин хаража үзөөд, тэрэниие байгуулха хэрэгые һайшааһан байгаа. 1921 оной сентябриин 1-дэ ВЦИК-эй Президиум тогтоол баталан абаба: «РСФСР-эй харьяата буряад-монгол хүн зонтой газар дайдые автономито область болгожо тусгаарлаха шухала гэжэ мэдэрхэ». Иигэжэ Россин Федерациин бүридэлдэ буряадуудай автономито областиие байгуулха тухай асуудал гол түлэб шиидхэгдэһэн байгаа. РКП (б)-гэй Буряад-Монголой обкомые эмхидхэхэ тухай шиидхэбэриие РКП (б)-гэй ЦК 1921 оной октябриин 3-да баталан абаһан юм.

Автономито областиие байгуулха тухай энэ шиидхэбэриие хүдөө нютагуудта, буряад аймагуудта ехэ һайшаалтайгаар угтаа һэн. Автономиин проектые үргэн ниитэ ажалшад халуунаар зүбшэн хэлсэбэ. Национальна гүрэн түрын байгуулалта тухай асуудалаар буряад арадай һанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлэн мэдүүлхэ ёһотой РСФСР-эй буряад ажалшадай учредительнэ съезд зарлахаар шиидхэгдээ һэн.

Съездын политическэ ехэ удха шанартай байһые ойлгожо, губерниин партийно-совет зургаанууд, Зүүн Сибириин буряад монголнуудай ЦК, РКП (б)-гэй Буряадай секци бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулба. Б. З. Шумяцкий, М. И. Амагаев, М. Сагдарова болон бусадай статьянууд губерниин «Власть труда» газетын хуудаһануудта толилогдодог һэн. Эдэ статьянууд дотор учредительнэ съездын зорилгонууд, тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой асуудалнууд тухай хэлэгдэдэг бэлэй. Нютагуудтахи партийна организацинууд хүн зоной суглаануудые зарлажа, буряадуудай национальна гүрэн түрын байгуулалта тухай элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэдэг байгаа. Съездэ зорюулагдажа, «Россиин арадуудай эрхэнүүдэй деклараци», буряадууд тухай түүхэтэ очерк хэблэгдэн гараһан юм. М. Ербановай, М. Амагаевай, Б. Шумяцкиин, А. Убугуновай, М. Сагадаровагай статьянууд соо Коммунис партиин национальна политика, национальна асуудалаар Совет засагай декредүүд болон тогтоолнууд, РСФСР-эй буряадуудай автономито областиие байгуулгын хэмжээ ябуулганууд олониитэдэ ойлгуулагдадаг, буржуазна-националистнуудай партида зүрюу харша политика элишэлэгдэдэг һэн.

Зүүн Сибириин буряадуудай учредительнэ съезд 1921 оной октябриин 28-һаа ноябриин 5 хүрэтэр Эрхүү хотодо боложо үнгэрбэ. Алайрай, Боохоной, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Эхирэд-Булгадай аймагуудай эрхэтэдэй суглаанууд дээрэ һунгагдаһан шиидхэхы дуунай эрхэтэй 187 делегат, зүбшэлхы дуунай эрхэтэй 32 делегат тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан юм. Партиин 30 гэшүүдһээ, гэшүүндэ 6 кандидадһаа бүридэһэн коммунис фракци партийнабэшэ делегадуудые найдамтайгаар хүтэлбэрилжэ, съездын хүдэлмэридэ хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэһэн байгаа.

Коминтернын Алас-Дурнын секретариадай, РКП (б)-гэй Эрхүүгэй губкомой, Алас-Дурнын республикын буряад-монголнуудай национальна суглаанай, табадахи армиин Реввоенсоведэй, Монголой Арадай Республикын, нютагуудтахи партийна, совет зургаануудай түлөөлэгшэд съездын делегадуудые амаршалһан байгаа.

Иимэ асуудалнууд съездын зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаба: 1) Мүнөөнэй байдал; 2) Совет засагай национальна политика; 3) буряадуудые автономито область болгожо тусгаарлалга; 4) шэнэ экономическа политика; 5) Совет засагай газарай политика; 6) арадай гэгээрэлэй хэрэгүүдые эмхидхэлгэ; 7) үлэсхэлэн хүнүүдтэ туһаламжа үзүүлэлгэ; 8) юрэнхы хэрэгүүд. Зүүн Сибириин буряад-монголнуудай ЦК-гай түрүүлэгшын, тус ЦК-гай элүүрые хамгаалгын таһагые даагшын, бүхы аймагуудай түлөөлэгшэдэй элидхэлнүүд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Съездын делегадууд эдэ хойшолуулашагүй шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байгаа.

Съездын шиидхэбэринүүд дотор Коммунис партиин, Совет гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политика нэгэн һаналтайгаар һайшаагдаһан юм. Үлэсхэлэн хооһон байдалтай, ажахын һандаралтай тэмсэхэдэнь, экономическа шэнэ политика бэелүүлхэдэнь, правительстваа али болохоор дэмжэхэбди гэжэ съезд бүхы буряад арадай үмэнэһөө найдуулаад, элдэб янзын натуральна налог таталгын талаар даабаринуудаа 1922 оной январиин 1 болотор сүм дүүргэхыень бүхы буряад зониие уряалһан байгаа.

Совет засагай национальна политика тухай РКП (б)-гэй Буряадай секциин секретарь В. И. Трубачеевэй элидхэлые соносожо, зүбшэн хэлсээд, энэ политикые ехэтэ һайшааһан, «хаанта засагай политикаһаа уламжалан тохёолдоһон патриархальна, феодальна түхэлэй байдалһаа, соёл болбосоролой талаар гээгдэлһээ буряад-монгол арад үндэһэтэниие гаргажа шадаха, гансахан» политика мүн гэжэ мэдэрһэн юм.

Буряадуудые автономито областьтой болгон тусгаарлаха тухай М. Н. Ербановай элидхэл делегадуудые тон ехээр һонирхуулһан байна. Тогтоогдоһон сагһаа хойшо учредительнэ суглаанай болохо хүрэтэр Зүүн Сибириин бурят-монголнуудай ЦК-гай бэелүүлһэн эмхидхэлэй ба политическэ хэмжээ ябуулгануудтай, Буряадай автономито область тухай дүримэй проектын удхатайнь, тогтоогдохоёо байгаа засагай, захиргаанай зургаануудай байгууламжатай делегадуудые танилсуулһан. Тэрэнэй бүридэлдэ ород зонтой районуудые оруулалсан, областиин газар дайдые тааруу зохидоор таһалжа үгэхэ гэжэ тэрэ проектээр хараалагдаһан байгаа.

РСФСР-эй буряад үндэһэ яһатанай совет автономи тогтоохо гэжэ учредительнэ съезд ехэ урматайгаар һанамжалһан, Буряадай автономито область тухай, тэрэнэй захиргаанай бүридэл ба хилэнүүд тухай дүримэй проектые зарим тэды хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдтэйгээр һайшааһан байха юм.

Засагай хүтэлбэрилхы зургаан болохо Буряадай ревкомые — түрүүлэгшэ М. Н. Ербанов, түрүүлэгшын орлогшо, партийнабэшэ А. А. Убугунов, гэшүүд Д. Б. Гомбоев, В. Н. Махровский, Ф. М. Сахалтуев гэгшэдһээ бүридүүлэн, съезд эмхидхээ һэн.

РСФСР-эй ба ДВР-эй буряадуудай соёлой үндэһэ яһатанай нэгэдэлэй зургаан болохо Зүүн Сибириин буряад-монголнуудай ЦК-е саашадань байлгабал тааруу гэжэ съездын делегадууд мэдэрһэн байна. Тэрэ зургааниинь РСФСР-эй ба ДВР-эй буряад-монголнуудай соёлой хэрэгүүдые эрхилхэ Түбэй Совет болгогдон хубилгагдаһан, РСФСР-эй Совнаркомой 1922 оной мартын 29-нэй тогтоолоор баталагдаһан байгаа.

Область доторхи газарай эсхэмжэлгэ, арадай гэгээрэл болон элүүрые сахилга хүгжөөхэ түрүүшын ээлжээнэй хэмжээ ябуулганууд съездын шиидхэбэринүүд дотор хараалагдаһан юм.

«Буряад-монгол арадта съездын Хандалга» ажалшадай зүгһөө ехэтэ һайшаагдан угтагдаа һэн.

«Совет засаг — хүдэлмэришэд болон туряашадай засаг Россин арадуудай тэгшэ эрхэ, бүрин сүлөө дары соносхоо... Совет засаг Буряад-Монголой автономито область тогтоогоо...

Буряад-монголнууд өөһэдынгөө ажабайдалые өөһэдын дураар, ажаһуудалдаа, хэлэндээ, ёһо гурималнуудтаа тааруугаар эмхидхэхэ, түрэлхи хэлээ Соведүүдтэ, һургуулинууд, сүүдүүд ба бусад эмхи зургаануудта һаадгүй хэрэглэхэ болоно» гэжэ тэрэ бэшэг дотор хэлэгдэнхэй.

Үнинэй хүлеэгдэһэн, үнинэй хүсэгдэһэн түүхэтэ үе сагта буряад арадай ажабайдалда бодото дээрээ бэелжэ эхилээ. Соёлой, экономическа ба политическэ хүгжэлтын талаар шэнэ, сүлөөтэ, һайн һайхан байдалай зол жаргал хангаха асари ехэ арга боломжонууд, холын хараата зорилгонууд нээгдэнэ гэжэ саашадаа тэмдэглэгдэнэ.

Совет засагые нютагуудта бүхы аргаар бэхижүүлхын түлөө, тэрэнэй декредүүд болон тогтоолнуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэхыень съезд ажалша буряадуудые уряалһан юм.

Буряад арадай хэтэ заяанай хүсэл эрмэлзэлнүүд ба этигэл найдабаринуудые хангахын тула, парти болон правительствын баталан гаргаһан шиидхэбэринүүдэй олониитэ ажалшадай дунда үүсхэһэн политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда съездын хүдэлмэри үнгэрһэн байгаа. Совет засагай национальна политикые съезд үнэн зүрхэнһөө һайшааба, шиидхэбэринүүдэй бүхы проектнүүдые, коммунис бүлэгэй оруулһан дурадхалнуудые нэгэ һаналтайгаар дэмжэбэ гэжэ Коминтерэнэй этигэмжэтэ РКП (б)-гэй ЦК-гай Сиббюрогой гэшүүн Б. З. Шумяцкий РКП (б)-гэй ЦК-да эльгээһэн телеграмма дотороо тэмдэглэһэн байдаг.

Наркомнац ба Сибревком съездын шиидхэбэринүүдые хараада абажа, РСФСР-эй буряадуудай автономито область тухай дүримэй эсэсэй проектые бэлдэһэн, ВЦИК-эй үзэмжэдэ табиһан юм. Бүхэроссин Түбэй Гүйсэдхэхэ Комитет 182,2 мянган зонтой 5 аймагһаа: Түнхэнэй, Эхирэд-Булгадай, Боохоной, Алайрай ба Сэлэнгын аймагуудһаа бүридүүлэн, РСФСР-эй Буряад-Монголой автономито область тогтоохо тухай декрет 1922 оной январиин 9-дэ баталан абаһан. Автономито областиин Соведүүдэй 1 съездын зарлагдаха хүрэтэр область доторхи бүхы засаг түрэ Эрхүү хотодо байдаг Ревкомой мэдэлдэ ороһон юм.

Автономито областьнуудай тогтоогдоһониинь уласхоорондын ехэ удха шанартай байгаа. 1922 оной январьда Москвада болоһон Алас-Дурнын арадуудай 1 съезд дээрэ монгол арадай түрэл садан буряадууд, хальмагуудта совет автономи олгоһон Совет засагай национальна политикын улад зоной дура татадаг асари ехэ хүсэтэй байһые Монгол ороной түлөөлэгшэ тэмдэглээ һэн. Энэ съездэ Буряадай 12 делегат хабаадаһан байна. Алас-Дурнын хизаарта граждан дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр, 1922 оной эсэс багта Алас-Дурнын Республикын оршон байлга шухала бэшэ болоһон юм. Совет Алас-Дурнын нютагууд РСФСР-эй бүридэлдэ ороо һэн. Автономито хоёр областиие нэгэ республика болгон нэгэдхэхэ арга бии болоо бэлэй. 1923 оной майда Буряад-Монголой АССР эмхидхэгдэн байгуулагдаһан түүхэтэй.

Национальна гүрэн түрэ буряад арадай политическэ, экономическа, социальна ба соёлой талаар гээгдэлгые усадхан зайсуулха, капитализмые алгад гаража, социализмда тэрэнэй оролгодонь туйлай ехэ үүргэ дүүргэһэн байгаа. Буряадай АССР совет арадуудай аха дүүгэй бүлэ дотор, тэдэнэй түгэс туһаламжаар, Коммунис партиин хүтэлбэри доро бүхы оронтоёо хамта хүгжэлтэ түгэс социализм байгуулалсаа. Мүнөө Буряадай АССР хүгжэнги промышленностьтай, оньһожоруулагдамал томо хүдөө ажахытай, социалис түрүү соёлтой республика болонхой. СССР-тэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада хубитаяа улам ехээр оруулжа байдаг.

В. НАЙДАКОВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор,
Г. САНЖИЕВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

ШЭНЭ СЕЗОНОО ЭХИЛБЭ

МЕДЕЯ, ГАМЛЕТ... РОДИОНОВТОН

«[К]ПСС-эй XXVI съездые [ху]дэлэй түрэтэйгөөр угтаха» [...] уряа доро театрайнгаа [...] сезон соо бидэ хү[...] байгаабди. И. Калаш[ников]ай «Шэнэ сагай шэн[жэ]» гэһэн зүжэг табиһанайн[...] түлөө манай театрай зо[...] ажалтанай бүлэг Бу[ряад]ай АССР-эй республи[кан]ска шанда хүртэһэн бай[на]. Тэдэнэй тоодо Буряадай [АС]СР-эй арадай артист Е. [...]вец, Буряадай АССР-эй [габь]яата артистка Н. Тума[...], театрай ахамад уран [зура]ашан, Буряадай АССР-[эй] искусствын габьяата ажал [ябу]улагша В. Бройко гэгшэд [бии] байна. Октябриин [рев]олюциин һүүлээр Сиби[риин] тайга соо оршоһон [...] болоһон хубилал[тан]ууд тухай «Шэнэ сагай [шэн]жэ» гэһэн зүжэг соо [...]дэнэ. Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Михаил Белокрыс зүжэгые хүгжэмые найруулан [...]руулһан байна.

Бидэ Хабаровск хотодо [н]эгэ һара соо гастролёо [...] зүжэгөөр нээгээбди. Ю. [...]рэгай «Харгыда гара[...] урда тээ һууд гэе» [...] зүжэг хадаа мүнөө [...] үйлэдбэриин асуудал[...] тэрэнэй хүтэлбэриин [...] аргануудтай харагша[дые] танилсуулаа. Гастролиин [...] репертуарта Еврини[дэй] «Медея», Лопе де Вега[гай] «Тэнэг басаган» гэһэн [ко]меди, Э. Лабишай «Энэш [инаг] дуран лэ даа..!» гэһэн [ко]меди-водевиль болон бу[сад] зүжэгүүд ороһон байна.

Еврипидэй «Медея» гэжэ [тра]геди дээрэ хүдэлхэдөө, [...] драмын онол арга[...]һаа гадна, хүгжэмдэ ба [...]дтэ — искусствын бу[сад] жанрнуудта хандаһан [бай]набди.

«Тэнэг басаган» гэһэн ко[мед]иие Лопе де Вега испан [те]атрай эгээл ехээр хүгжэ[жэ] байха үедэ бэшэһэн байна. Уран гоё шэмэглэлнүүд, [ге]ройнуудай ушаралта ябалнууд, авторай өөрсэ [...]ата үгэнүүд харагшадые һонирхуулна. РСФСР-эй габьяата артистка Г. Шелкова, Алас-Дурнын искусствын институтые һаяхан дүүргэһэн И. Бабченко гэгшэд гол ролиие гүйсэдхэнэ.

19-дэхи зуун жэлэй француз драматург Э. Лабишай «Энэш инаг дуран лэ даа..!» гэһэн комеди харагшадта һайшаагдаа.

Гастролиин үедэ харагшад, шүүмжэлэгшэд манай театрай зүжэгүүдые халуунаар угтаһан байна. Тэндэхи газетэнүүдтэ толилогдоһон материалнууд энээниие гэршэлнэ.

Американ уран зохёолшо-публицист Джон Стейнбегэй туужаар найруулагдан табигдаһан «Хулгананууд болон хүнүүд тухай» гэһэн зүжэгэй премьерые Хабаровск хотын харагшадта дурадхаһан байнабди. Мүнөө үеын американецай гүрэн тухайдаа үй гашуудалтай бодомжонууд, арад зоной эрхэгүй байдал тухай энэ зохёол соо хөөрэгдэнэ.

Гэхэ зуура манай театр эдир харагшадта — үхибүүдтэ тон ехэ анхаралаа хандуулдаг байна. Л. Устинов О. Табаков хоёрой «Белоснежка болон долоон гном», В. Гольдфельдын «Модошо дархан Никита. Сэнхир нюдэтэ хүүхэн ба айдаһатай амитан тухай домоглол» болон хүхюу зугаатай, хүгжэмтэ бусад үльгэрнүүдые үхибүүдтэ зорюулһан байнабди.

Хүдөөгэй ажалшадтай, заводуудай хүдэлмэришэдтэй, Совет Армиин сэрэгшэдтэй, уһан сэрэгшэдтэй һонирхолтой уулзалгануудые үнгэргөөбди. Үертэ абтаһан районуудай хүн зониие зүжэгүүдээрээ хангаабди. Хэды бэрхэшээлтэй ушарбашье, харагшаднай зүжэгүүдтэмнай олоороо ерэдэг байгаа.

Тиихэдэ Биробиджан, Шэтэ, Краснокаменск хотонуудаар айлшалһан байнабди. Хаанашье ябахадамнай, харагшаднай бидэниие һайнаар угтадаг байгаа. Гастролиин үедэ харагшадые һайнаар хангаһанайнгаа түлөө театраймнай коллектив Хүндэлэлэй грамотануудта хүртэһэн байна.

Театраймнай шэнэ сезон СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдана. Тиимэһээ В. Митыповэй «Алтаар баян хүбшэдэ» гэһэн мэдээжэ романай үндэһөөр зүжэг табиха гэжэ бэлдэжэ байнабди. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайе зураглаһан В. Рощиной «Эшелон», Англиин гайхамшагта драматург В. Шекспирэй «Гамлет», С. Ласкинай «Экселерата», сценэ дээрэ үсөөн табигдаһан А. Чеховэй зүжэгүүдые, үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Улаан шолмосхонууд» гэһэн зүжэгүүдые найруулан табихаар хараалнабди.

Артистнуудай труппада залуушуулай зохёохы бүлэг нэмээ. Гүрэнэй театральна дээдэ болон дунда һургуулинуудые дүүргэһэн С. Гейзель, В. Смоляков, Н. Соболева, Н. Рагулина гэгшэдтэ театрай хүтэлбэрилэгшэд гол рольнуудые даалгажа эхилэнхэй.

Жэлэй дүүрэтэр гурбан шэнэ зүжэгөө харагшадтаа дурадхахабди. Энэ хадаа Д. Стейнбегэй «Хулгананууд болон хүнүүд тухай», республикын мэдээжэ уран зохёолшо А. Щитовой «Шонын нүхэн», А. Н. Островскиин «Хожомдоһон дуран» гэһэн зүжэгүүд болоно.

Театраймнай коллектив Буряад оронойнгоо харагшадтай үнинэй уулзаагүй. Тиимэһээ харагшадтаяа дахин уулзаха болоһондоо баяртай байнабди. Манай театрта ерэжэ, зүжэгүүдыемнай хаража байхыетнай уринабди.

Н. ЛОГАЧЕВ,
Улаан-Үдын гүрэнэй ород драмын театрай ахамад режиссер, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Буряадай АССР-эй республиканска шангай лауреат.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» гэһэн зүжэгһөө хэһэг харуулагдана.
Театрай архивһаа абтаһан фото.

ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

УЛАСХООРОНДЫН ЗҮБЛӨӨН

УЛААН-БААТАР. «Арадуудай амгалан тайбан байдалай, үгэеэ ойлголсолгын, гуманизм ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ журналистнуудай дүүргэдэг үүргэ» гэһэн уласхоорондын зүблөөн Монгол ороной ниислэл хотодо нээгдээ. 16 оронoй, тэрэ тоодо СССР-эй түлөөлэгшэд зүблөөндэ хабаадана.

США-гай ба тэрэнэй союзнигуудай, мүн Хитадай ээрхэн зонхилогшодой зүгһөө буу зэбсэгүүдые ехээр үрдилдэн түхеэржэ, шахардуу байдалай һуларалгын хэрэгые таһалдуулха һэдэлгэнүүдэй гаргагдажа байһанһаа шалтагаалан, уласхоорондын байдалан нилээд орёо түбэгтэй болоһон оршон байдалда мүнөөнэй зүблөөн үнгэрхэнь, — гэжэ тэрээндэ хабаадагшадта МНРН-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалай эльгээһэн амаршалга дотор тэмдэглэгдэнэ.

Журналистнууд хархис хүсэнүүдэн, дай журөөдэгшэдэй ба ээрхэн зонхилхые эрмэлзэгшэдэй харата аашануудта эрид шанга харюу үгэхын тула үлэн, сэхэ үгөөрөө улад зониие элсүүлэн жагсаажа, бүгэдэ ниитын амгалан тайбан, аюулгүй байдал батадхалгын хэрэгтэ зохихо хубитаяа оруулна гэжэ тус документ дотор хэлэгдэнэ.

ООН-ой ШУХАЛА ШИИДХЭБЭРИ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн «Мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэдэй ашаа туһада дэлхэйн байгаалиие сахин хамгаалгын түлөө гүрэнүүдэй түүхэтэ харюусалга тухай» шиидхэбэри дийлэнхи олонхиин дуугаар баталан абаба. Энэ асуудал Советскэ Союзай үүсхэлээр үнгэрэгшэ сесси дээрэ Ассамблейн зүблэхэ зүйлдэ анха түрүүшынхеэ оруулагдаһан юм.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгын улам һүжэрөөгдэжэ байһан ушар байгаалида ургамалнууд ба амитадай аймагта хоро хохидолтойгоор нүлөөлнэ гэжэ тэрэ шиидхэбэри дотор тэмдэглэгдэнэ. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгын хорото хойшолонгуудһаа оршон тойронхи байгаалиие аршалан хамгаалха сэрэгэй тон аюултай ябуулга хизаарлаха ба хорихо тодорхой уялгануудые гүрэнүүдэй абахаар хараалһан һанамжа дурадхалнуудтай элидхэл бэлдэжэ дүүргэхыень ООН-ой генеральна секретарьта Ассамблей даалгаа.

УАЙНБЕРГЕР УУРЛАН ГААРАНА

НЬЮ-ЙОРК. США-гай оборонын министр К. Уайнбергер Баруун Европоор дэншэжэ бусаһанай һүүлээр, үгэ хэлэхэдээ, дайнда эсэргүү хүдэлөөнэй Европо түбиндэ ехээр дэлгэржэ байһанда дураа гутаһанаа элирхэйлбэ. Гэхэтэй хамта дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолго буруушааһан жагсаалнуудай Лондондо, Парижда, Римдэ, Боннодо боложо байһан тушаа болгоомжотойгоор бодомжолхо, хэдэн зуугаад мянган хүнүүдэй тэдээндэ хабаадажа байһые хараада абаха хэрэгтэй гэжэ мэдэрээ.

Бундестагай ХДС/ХХС-эй фракциин түрүүлэгшэ Г. Колиин һаяхан США-да сэрэхэдэнь, ракетэдэ эсэргүү хүдэлөөнэй ФРГ-дэ улам үргэдэжэ байһые болюулха хэмжээ абахыень Америкын захиргаан тэрэниие уряалһан юм гэжэ мэдээсэл дамжуулдаг эндэхи бүлэгүүд һануулна. Тэдэнэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, ФРГ-эй засагые ХДС/ХХС-эй гартаа абаа һаань, баярлаха байгаабди гэжэ США-гай президент Р. Рейган, гүрэнэй секретарь А. Хейг Г. Колидо мэдүүлээ юм ха. Хэрбээ засаг эзэлээд байбал, Америкын далита ракетэнүүд ба «Першинг-2» гэдэг ракетэнүүдые ФРГ-гэй газар дайда дээрэ тодхохо бэлэдхэл түргэдхэхэ һэмди гэжэ Коль өөрынгөө зүгһөө найдуулһан байна. «Нэмээжэ зэбсэглэхэ» тухай НАТО-гай уршагта шиидхэбэриин гаргаша хойшолонгуудтай холбоотой Америкын бүхы эрилтэнүүдые миниин правительство дүүргэхэ һэн гэжэ Коль мүн лэ найдуулба.

ПОРП-ын ЦК-гай ПЛЕНУМ

ВАРШАВА. ПОРП-ын ЦК-гай пленум хүдэлмэреэ дүүргэбэ. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Ярузельский пленум дээрэ үгэ хэлээ.

Тэрэшэлэн эмхидхэлэй асуудалнуудые пленум хараба. Польшын Сэрэгэй Генеральна штабай начальник Ф. Сивицкий ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадаар һунгагдаа. ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ПОРП-ын Ольштынска воеводско комитедэй нэгэдэхи секретарь В. Мокшищак, ПОРП-ын ЦК-гай гэшүүн, Броцлавска университедэй профессор М. Ожеховский ПОРП-ын ЦК-гай секретарьнуудаар һунгагдаба.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретариин, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын, ПНР-эй национальна оборонын министрэй уялгануудые В. Ярузельскиин нэгэн доро дүүргэхэ тухай дурадхалые ПОРП-ын ЦК-гай пленум һайшаагаа.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТАЛА БАРИГШАДАЙ ЖАГСААЛ

ПАРИЖ. Амгалан тайбан байдалай, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө ниитэ-национальна тон ехэ жагсаал Францын ниислэлдэ болобо. Энэнь амгалан тайбан байдалай түлөө француз хүдэлөөнэй үүсхэлээр, Компартиин, Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин, Студентнэрэй национальна холбооной, Дайнай ветерануудай ассоциациин ба демократическа бусад эмхинүүдэй зүгһөө дэмжэгдэн үнгэргэгдөө. Буу зэбсэгүүдые ехээр үрдилдэн түхеэржэ байһые буруушаадагаа элирхэйлхын тула ниислэл хотодо зорюута ерэгшэдэй — Парижай ба бусад городуудай 100.000 шахуу зоной хабаадалгатай митингээр дүүрэбэ. Хүн түрэлтэниие ядерна һандарал хосоролой аюулһаа абарха шухала тухайда тэдэнэр мэдүүлээд, ядерна зэбсэгүүдые хороохо, нейтронно зэбсэг хорихо эрилтэ табиба.

ИНДИИН ХАРАА БОДОЛ

ДЕЛИ. Добтололсохогүй тухай хэлсээ Индитэй баталха гэһэн Пакистанай дурадхалые харата зорилготой номнол болоно гэжэ премьер-министр Индира Ганди сэгнэнэ. Эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Пакистан иимэ дурадхал оруулхын хажуугаар мүнөө сагай тон шэнэ зэбсэгүүдые олоор түхеэрнэ. Дайнда бэлдэжэ байгаад, добтололсохогүй тухай хэлсээ баталха тухай хэлэжэ болохогүй, — гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. 1949 онһоо хойшо добтололсохогүй тухай хэлсээ баталхые Пакистанда Инди нэгэтэ бэшэ дурадхаһан байха. Тэд Исламабад тиимэ үүсхэл хаража үзэхэеэ арсадаг байгаа гэжэ Индиин правительствын толгойлогшо һануулба.

ХИТАДУУДТА ЭСЭРГҮҮ БУҺАЛГААНУУД

ТОКИО. Хитадуудта эсэргүү буһалгаанууд Индонезидэ дахин боложо эхилээ. «Иомиури» газетын корреспондентын Джакартаһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Суматрын хойто хубидахи Банда-Ачех хотодо индонезиинхидэй ба тэндэхи хитадуудай бүлэгэй түлөөлэгшэдэн хоорондо хюдалдаата тулалдаанууд боложо, хэдэн хүн алуулһан, арбаад хүн шархатаһан байна. Зүришэлдөөнэй аюултай болоһые хараада абажа, нютагай засагаархид комендантын час тогтоохо баатай болоо. Үмсынгөө лаабханууды хаахыень, үйлсэнүүдтэ гарахаяа болихыень хотодо байдаг хитадуудта дурадхагдаа. Индонезидэ, Зүүн-Урда Азиин бусад оронуудта нютагжаһан хитадуудта дурагүйтэлгэ юундэ иимэ ехээр дэбэрээб гэхэдэ. Пекинэй зүгһөө дэмжэгдэдэг хитад уг гарбалтадай тааралгүй аашануудые гаргадаг байһантайнь холбоотой ха гэжэ «Санкей Симбун» газетэ бэшэнэ.

Португалида СССР-эй үдэрнүүд эхилээ

ЛИССАБОН. Эндэ Грузиин арадай уран зурагай, искусствын, графикын, фотографиин ба үхибүүдэй зурагай выставкэ нээгдээ. Энэнь Агууехэ Октябриин социалис революциин 64 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдан, Португалида үнгэргэгдэжэ байгаа Советскэ Союзай үдэрнүүдэй үедэ «Португали — СССР» гэжэ бүлгэмөөр эмхидхэгдээ.

Португалиин элдэб городуудта 62 выставкэ, совет кинофильмнүүдэй харуулганууды, концертнүүдые эмхидхэхэ, лекцинүүдые уншаха гэжэ СССР-эй үдэрнүүдэй программаар хараалагдана.

ЛЕНИНГРАД. Германиин Федеративна Республикын фирмэнүүдтэй манай ороной худалдаа наймаанай-промышленна харилсаа холбоон хүгжэнэ. Хоёр орон али алиндань ашa туһатай, хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые, машинануудые, арадай хэрэглэлэй эд бараануудые андалдалсана.

Ленинградай худалдаа наймаанай далайн портдо ФРГ-һээ ерэһэн ашаанууд буулгагдана. Тэдэнэй дунда «Маннесман» концернын ехэ диаметртэй соргснууд бии. Совет Лада-1600 («Нива») автомобильнууд ФРГ эльгээгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: докер-механизаторнууд А. Р. Кыйв И. П. Куслин хоёр «Лада» машинануудые ФРГ эльгээхээр бэлдэжэ байна.

Толи

ХҮБЭРИГ ХИЛЭЭМЭН, ХИЛЭЭМЭ БАРИГШАД

Гансал ород арад бэшэ, харин бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүн зон «Ороо hо таряан — алтанай баялиг» гэжэ ямаршье хэлэхэдээ хэлсэдэг юм. Тингэншьегүй аргагүй. Юрэдөө, хүн бүхэн зүhэм хилээмэгүйгөөр үдэрые үнгэргэнэгүй ха юм. Тиимэ болохоорнь ороо hо таряанай хоомос бүхэнэй үнэ сэн дээрэ, тэрэниие хямгадаха гэшэ айхабтар ехэ гүрэн түрын, мүн политическэ удха шанартай хэрэг гээшэ. Энээниие уламжалан, хүбэриг хилээмэнэй лаяка баригдаhан, хайшан гээд стол дээрэмнай табигдадаг гэжэ бодомжолоод үзэхэдэ, үлүү бэшэ байлтай.

Тала дайдыемнай шэмэглэжэ, алтан шара шэнниисын хоолосуудай миралзан урдаhан горхон мэтээр долгитожо байhыень харахадаа, хүн бүхэнэй сэдьхэл зүрхэндэ баяр баясхалан заатагүй түрэдэг ёhотой. «Ямар hайн жэл бодобо гээшэб — ороо hо таряаншье амбаартамнай багтахаяа болихонь даа» гэhэн хөөрэлдөөн нютаг нугаар замхахагүй. Харин ган гасуурта нэрбэгдэжэ, газарай хүрьhэнhөө дээшэ арай ёохон hөөм тухай бултайhан үрзэгэрхэн, «үншэрhэн» хоолосуудай эндэ тэндэ бүлэг бүлэгхэнөөроо ёрдойлдожо, «ангашаhан амииемнай норгыт» гэhэншүүгээр hэб-hабхан hэбшээндэ диилдэн гунхалзаhан үзэгдэлтэй ушархадаа, хүн бүхэнэй зосоо баглагар хара үүлэн манатахадал гэхэ ааб-за. «Зуу зуунhаа гэдэгнай энэл ха юм даа. Бидэшье яахамнай hэм — үдэр бүри хүбэриг хилээмэтэсэл байна аабзабди. Манай оронδо талха таряан дуталдаа гэжэ байхагүй, харин адууhа малнай hолоомоор лэ ядалдахань гээшэ» гэhэн асуудал хүн зоной сэдьхэл заатагүй хүдэлгэхэ бшуу.

Теэд ямаршье жэл болог — амбаараар халима таряатайшье байя (ехэнхидээ тиимэрхүү байдагбди), зарим нютагуудтнай бага сага ган гасууртаашье дайрагдадаг — хододоол стол дээрэхи табагнай хилээмээр дүүрэн байдаг, дүүрэн байхашье. Энээн тухай ехээр hанаагаа зоболтогүй.

Харин hанаагаа зобохо гэхэ гү, али сэдьхэлээ хүдэлгэхэ, бүгэдэ арадай анхарха хэрэг гэхэдэ, ургуулhан ороо hо таряандаа, наймаанhаа абаhан хүбэриг хилээмэндээ ямараар хандаhабибди гэhэн асуудал болохо ёhотой. Ушар тиимэhээ би Социалис Ажалай Герой Б. З. Поздеевэй «Буряад үнэн» газетэдэ толилуулhан «Хилээмэн — манай ажамидарал» гэhэн статьяе үнэн зүрхэнhөө дэмжэхэ зуураа, эдеэ хоолоймнай шухала зүйл — хилээмэ баридаг хүнүүд тухай тобшохоноор хөөрэжэ, үдэр бүри эдихэ хилээмэ баридаг хүдэлмэрилэгшэдтэй танилсуулха хүсэлтэйб.

Нислэл хотодомнай Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинат мэдээжэ оролог гүрбан предприяти бии юм. Үнгэрэгшэ арбадахи табан жэлэй турша комбинадай ажалшад амжалта түгэс хүдэлжэ, республикын Министерствын Советэй болон облсовпрофой зүгhөө эрхилэгдэдэг социалис мүрысөөндэ 15 дахин түрүү hуурида гараа. Энэндэ коммунистнуудай нүлөө ехэ.

Комбинадай коллективэй гашуун бүхэнэй ажалдаа шударгы сэхээр, хүдөөгэй тариашадай нилээд хара хүлhөө гоожуулхадажа ургуулhан ороо hо таряанай үнэ сэн үнэн зүрхэнhөө мэдэржэ ажалланай ашаар үглөө бүри хангалтама хүбэригүүдые худалдан абанабди. Манай амтархажа эдимээр, hайн шанартай хилээмэ барихын түлөө бүхы шадабари мэргэжэлээ гаргажа, шэн габьяатайгаар хүдэлдэг хүнүүдэй дундаhаа Валентина Михайловна Подзоровае онсолон тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Тэрэ комбинадта арба гаран жэлэй туршада эhээhэн талха худхагшаар хүдэлнэ.

Түрүү хүдэлмэришэн энэ хугасаа дотор хэды шэнээн талха худхааб, тэрээгээрнь хэды тонно хилээмэн баригдааб, тэрэниинь хэды хүн эдеэб гэжэ тон нягталан багсаахын аргагүй. Харин гансахан 1980 оной туршада В. М. Подзоровагай хүдэлдэг хилээмэнэй цехэй бригада түсэбhөө гадуур 218 тонно хилээмэ барижа, 32 тонно талха алмаа юм. Талха алмаа! Энэмнай юун гэhэн удхатай үгэнүүд бэ? Тайлбарилан хэлэхэ болоо hаа, хүбэриг хилээмэн дутуу шэгнүүртэйгээр худалдагдана бэшэ, харин хилээмэ болгохо технологи гүйсэд сахигдажа, граммшье талхан хии хаягданагүй бшуу.

Арадай баялигта эзэн ёhоор хандадаг тус коллективэй ажалшад энэ жэлэй эхинhээ хойшо зуугаад тонно хилээмэ түсэбhөө үлүү үйлэдбэрилжэ, городойхидто 37 мянган түхэригэй үлүү продукци худалдаад байна.

Үгышье hаа, үшөө нэгэ hайшаалта жэшээ дурдая. Арбадахи табан жэлэй дүнгүүдээр М. Е. Степановагай хүтэлбэрилдэг хилээмэнэй цехэй бригада социалис мүрысөөндэ илажа гараhан юм. Тэдэнэр 1980 оной сентябриин 25-да түсэбөө дүүргэhэн тухайгаа элидхээ гэхэ гү, али 10,5 мянган тонно хилээмэ үйлэдбэрилhэн байна. Тэрэнэй хажуугаар бригада 103 тонно талха алмаа.

Энэ тоос баhал жэшээн харалха үзэхэдэ, ехэл hонирхолтой. Хэрбээ манай республикын ямар нэгэн ажахын гектарhаа дунда зэргээр 10 центнер ороо hо таряа хуряаха абаhан байбалнь, М. Е. Степановагай бригадынхид түрэндэ 160 гектарта ондоо ургамал тарижа арга болонжо олгоhон жэшээтэй болонхо бшуу.

«Арадай ажахые тогтууритайгаар ургашань дабшуулан хүгжөөлэнэй, эрдэм, техникын дэбжэлтэ түргэдхэлэнэй ба экономическэ хүрэхэлтын эршэтэ замда оруулhанай, ороной үйлэдбэриин хүсэ шадалые бүри болоолтой зүбөөр ашаглаhанай, арга нөөсэнүүдэй бүхы зүйлнүүдые али болохоор алмаhанай, хүдэлмэриин шанар hайжаруулhанай үндэhөөр совет хүнүүдэй байдалые улам саашадань hайжаруулха ябадалые хангаха гээшэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол зорилго мүн болоно», — гэжэ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор бэшээтэй. Энэмнай манай партиин экономическа политикын саашадаа бэелүүлхэ хараа шугамынь гээшэ ааб даа.

Тиимэhээ алмаха, арьбалха гэhэн үгэнүүдэй удха шанар айхабтар гүнзэгы. Энээниие үнэн зүрхэнhөө мэдэржэ, комбинадай коллективтэ Москвагай 2-дохи хилээмэнэй заводой нүхэр Берлезовагай бригадын үнэтэ үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэнхэй. Энэ хүдэлөөнэй дүнгүүдые согсолходо, М. В. Степановагай бригадынхид 15 тонно, В. Д. Кузнецовагай хилээмэнэй элдэб ондоо зүйлнүүдые гаргадаг бригадынхид 6 тонно талха алмаад байна. Иимэ жэшээнүүд комбинадта олон.

Комбинадай ажалшад «Нэгэ мүнгэн — миллиондо, нэгэ грамм — тоннодо нэмэри» гэhэн уряа доро хүдэлжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсон, ажалайнгаа эршэ улам шангадхана.

Баян дэлгэр жаргалта байдалыемнай эли тодоор гэршэлэн, айл бүхэнэй стол дээрэ элбэгээр табяатай байдаг зүhэм хилээмэн, ажалша бэрхэ гарнуудаар ургуулагдажа, хүдэлмэриинь хүндэлэн hүгэдэмөөр хүнүүдэй гарнуудаар баригдаhаниинь булта мэдээжэ. Олон түмэнэй ажал хүндэлэе, хилээмэеэ алмая, үлөөдэhыень суглуулжа, хоёрдохи ажамидаралдань үргэн харгы нээе!

М. ПОЗДЕЕВ,
эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой секретарь.

ХҮНЭЙ ХУБИ ЗАЯАН

ЖАРГАЛАА МАНДУУЛЬhАН АЙЛАЙХИЛ ДА

«Хүн наhан соогоо жаргалагшье, зободогшье юм даа» гэhэн арадай хэлсэдэг үгэ хон сэсэн, ехэ удхатай, хүниие жаргалда найдуулhан угаа хүсэтэй hургаал үгэ байжа болоо. Хүн хадаа ямаршье зоболондо гү, али гашуудалда дайрагдабашье: «намда муугаа мартажа, жаргаха саг ерэхэ», — гэжэ бата найдаад, бүхы сэдьхэл ухаагаа зоригжуулан, бэеэ шангаар барин, тэмсэлдэжэ гарсаhан, hайхан хараа болол урдаа табин, hайнда бүхы сэдьхэл hанаагаараа оролhон хүн зорилhондоо хүрэнгүй яаха гээшэб!

Ямар нэгэн хүнэй бэрхэшээлдэ дайрагдабал үйдхар гашуудалаа улам дэбэргээн, hанаа үнөөндөө дарагдажа, «ингээд лэ дүүрээ ха юм даа» гэжэ этигэлээ баран, гараа hула табяа hаа, мууе дабаха, юумэнэй урда орохо гээшэнь бэрхэ ха юм.

Эгээл эдэ бодолнууд Үльдэргын «Коммунизм» колхозой түрүү хонишодой нэгэн болохо Жамбалов Цэрэн Дашиевичай үнэр баян бүлындэ хөөрэлдэжэ hууходаа hанаандамни элеэр ороодхёо бэлэй. Энэ бүлэ бэлшээри hайнтай, малда харууhатай, нэмэри буланда ажахынгаа эхэ хонидые харууhалжа hуудаг юм. Гэрэй эзэн Цэрэн Дашиевич таби наhа гүйсэбэ. Нүхэрынь — Базар-Ханда Жамсуевна тэрэнhээ таба наhа дүү. Эдэ хоёр юhэн үхибүүтэй.

Үнгэржэ байгаа энэ жэлдэ хүгшэрhэн хонидоо hүүлшынь жэл түрүүлжэ, оролдолго харууhанай бэрхээр зуун хонин бүриhөө наяад хурьга, хонин бүриhөө 3 килограмм ноохо хайшалжа абаhан байгаа. Мүнөө хоёрдохиёо хурьгалха залуу эхэ хонидые тушаажа абаад, зуунhаа дээшэ түл абаха зорилго урдаа табинхай хүдэлжэ байна. Бүхэсиг гэгшээр байра байдалаа дарайлганхай, үбhэ тэжээлээ газаагаа элбэгээр татанхай, сэдьхэл тэниглэн ажаhууна.

Энэ айлай хуби заяан елондо өэгшэе дэмөөр, хүндэ арюун жэшээ боломоор юм. Наhандань гэнтэ ушарhан гашуудалые ёhотойл ухаан бодолоороо, hайхан сэдьхэлээрээ илажа, бүлын жаргал зохёон бадаруулhан айл мүн болоно.

Цэрэн Дашиевич хэдэн жэл соо хүндэ үбшэндэ дайргадаhан хайрата нүхэрөө аргалуулхын ехээр аргалуулжа, энхэрэгээр үмэглэн үргэжэ, хэды ехэ оролдоо гээшэб. Теэд хүндөөр нэрбэгдэhэн үбшэн илажа, тэрэ дүрбэн заахан үхибүүдтэеэ үлэhэн юм. Цэрэн Дашиевич үхибүүдээ үншэрөөхэгүй, хүнэй зэргын хүнүүд болгохоёо энэрхы үргэмжөөр өөдэнь татан хүмүүжүүлхэ гэжэ улаан голоороо оролдожо ябаа. Тиихэдээ «Минии үхибүүдэй хойто эхэ болохоёо хэн ерэхэб даа», гэжэ зарим үедэ hанадагшье байжа болоо.

Базар-Ханда Жамсуевна Жамьянова дунда hургуули дүүргээд, жэл соо колхоздоо hаалишанаар амжалтатайгаар хүдэлhэнэй удаа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргэжэ ерээд, түрэл Үльдэргын ёо hургуулида 13 жэлдэ математикын багшаар хүдэлөө. Түрэл үбшэндэ дайрагдажа, нүхэрынь наhа баража, дүрбэн хүүгэдтэй эхэнэр үлөө hэн. Эхые дахаhан үхибүүд үншэрхэгүй гэhэн арадай үгын ёhоор, үхибүүдынь эхын hургаалаар, нагасынадай туhаламжаар үндыжэл ябаа.

Иимэ ажабайдалай тон адли намтартай Цэрэн Базар-Ханда хоёр нарата hайхан хабарай урин дулаан нэгэ үдэр айл болон хамтаржа, үхибүүдээ нэгэ бүлэдэ суглуулан нэгэдхээ бэлэй. «Эдэ хоёр таарахал байха, ягаашье hайн юумэ гээшэб. Үхибүүдэйнь зол хуби нимэл байба. Барhад даа, үхибүүдэйнь шэг шарайшье арюун hайхан болошобо» — гэжэ айл аймагайнь, зон нүхэдэйнь ехээр баярлан хөөрэлдэдэг байhыень яhала дуулаhан хүн шууб.

Найман үхибүүдэй эхэ, болоhон Базар-Ханда Жамсуевна багшынгаа хүдэлмэри орхижо, нүхэрэйнгөө хүдэлдэг хонин ажалда орохоор мүнөө табадахи жэлынь ябажа байна. Эдэ жэлнүүдтэ эжы абын энхэрэн элиглэн ябадаг үхибүүдынь хүн болонжо, хүлэгэй жолоодо хүрэжэ эхилээ. Эхые дахажа ерэhэн ехэ басаган Зоя Москвагай медицинскэ институдта hурана, ехэ хүбүүн Бата Улаан-Үдын Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргээд, Тэлимбын дунда hургуулида хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Хоёрдохи Баян-Дэлгэр хүбүүн механизатор, бага Зина басаган Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдта hурана. Эсэгын дүрбэн гэхэдэ, ехэ хүбүүн Сережа Совет Армиин зэргэдэ үялгата албаяа дүүргэжэ ябана. Басаган Сэжэлма машинаар бэшэдэг мэргэжэлтэ болохын түлэ тусхай курсада оронхой, Ринчин-Доржо 10-дахи класста, Цырен-Ханда 8-дахи класста hурана.

Эдэ үхибүүд амаралтынгаа үедэ нютагтаа сугларжа, эхэ, эсэгэдээ, ко… ехэ туhа хүргэдэг … тай юм. Өөhэд хо… энэрхы эбтэй ябада… ажалша бэрхээрээ, … абари зангаараа эхэ… хоёроо ходоо баяр… сэдьхэл зүрхэндэнь … зула бадаргажа ябада… бүүд лэ даа.

Үхибүүдэйнгээ hурга… лаа, ажалдаа, албанда … хадань, Цэрэн Базар-Ханда хоюулан хонхойжо … үлэдэггүй. Хамагай түрүү… түрэhэн гурбатай бо… ябаhан Соёлма басаган… хэлүүлэн жаргажа, … гээр хонидоо хаража … даг. Заахан Соёлма … аха, эгэшэнэртээ … эрхэ, юhэдэхи отхон… болоно гэшэ ааб даа … хаанаhаа үхибүүдhээ … hэн бэшэгүүд соо … дурдагдадаг хүн … ёлма бшуу.

Ингээд Цэрэн Базар-Ханда хоёрой hайхан сэдь… рээ шиидэжэ гэр бүлэ… го бүхы үхибүүдэйнь … баясхалангай, зол жа… ерээдүйн урагшатай … заяанай, логшомо … эшэ үндэhэн болоо… Ухаан дуранай зүб … лаар муугаа мартаха … галаа мандуулха гэшэ… гэшэл даа.

Цокто НОМТО…
Яруунын район.

«БУРЯАД ОРОНОО МАГТАН ДУУЛАНАБ»
гэhэн фотоконкурсын зураг

Ардагай hайханиие унахал hаа,
Амысень татаад, аргаархан!

ШЭНЭ ОПЕРО ТАБИГДАБА

Шекспирэй «Укрощение строптивой» гэжэ комедиин удхаар композитор В. Шебалинай зохёоhон оперын премьерэ hаяхан болобо. Энэ премьерэ олон харагшадай анхаралые татаhан байна. Энэнь ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, Шекспирэй hонирхолтой комедиие хэн уншаагүй, хэн хараагүйб даа. Оперо болоходоо, дутуугүй hонёор харагдаха, шагнагдаха гэжэ хүлеэhэн хүгжэмдэ дуратайшуулай найдал хүсэбэ гэхэдэ болоно.

Оперын гол партинуудые академическэ театрай бэлигтэй залуу артистнууд гүйсэдхөө. Энэ хадаа Петруччиогой ролиие наадаhан С. Павленко, Катеринын партида дуулаhан О. Миронова, Гортензио болоhон Г. Багадаев гэгшэд. Бианка Люченцио хоёрой партинуудые Е. Кыштымова, Л. Третьяков гэгшэд амжалтатайгаар дуулаа.

Шэнэ оперо театрта ехэ шалгалта боложо, коллективэй үндэр мэргэжэлэй хэмжээе үшөө дахин гэршэлээ.

Режиссер Г. М. Майорова найруулан табяа. Дирижерынь — Л. М. Морозовский, хормейстерынь — Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Б. Н. Ким; РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Уран зурааша Н. И. Манилов шэмэглэлыень бүтээбэ.

Ц. СУЛЬТИМОВА.

Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд, нииитын түлөөлэгшэд «Светофор» гэhэн зэлжээтэ шалгалта үнгэрэгшэ пятницын үдэшэ үнгэргэhэн байна. Эдэнэр Улаан-Үдэ хотын гурбан районой үйлсэ, талмайнуудаар ябажа,

ХОЁРХОН ЧАСАЙ ТУРШАДА

Репортаж

жа, энэ шалгалтаяа үнгэргэбэ. Шалгалтада хабаадагшадай урда hогтуугаар машина жолоодожо ябагшадые элирүүлхэ, ябаган хүнүүд харгы хүндэлэн гараха, харгын захаар ябаха дүримүүдые хэр сахинаб, гүрэнэй машиные хубиингаа хэрэгтэ ашаглагшадые тодоруулха гэhэн асуудалнууд шалгагдаха байгаа. Шалгалтада хабаадагшадай дунда харгын-патрульна албанай хүдэлмэрилэгшэд — ахалагша инспектор, милициин лейтенант А. Н. Попов, инспектор, милициин старшина Ф. Р. Борисов гэгшэд гүрэнэй машинануудые хубидаа хэрэглэгшэдтэ онсо анхарал хандуулhан байна. Ажалай үдэрэй дүүрэhэншье hаань, өөрынгөө хэрэгээр машина дуратай тээшэнь намнахые hэдэгшэд яhала олоор энэ үдэшэлэн дайралдаба.

— Нүхэр старшина! Мүнөө пятницын үдэр hэн хадань, архи наймаалдаг магазинуудай газаа али предприятиин жолоошод сугларна хаб, шалгажа үзэе? — гээд ахалагша инспектор Попов Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой Хахалозай нэрэмжэтэ гудамжадахи архиин магазин тээшэ машинаяа залаба. Олоной нюдэнhөө далда газарта түбхинэhэн архи наймаалдаг энэ магазинай газаань үмсын, такси болоод ашаанай машинанууд олон байба.

— Түрүүшээр ашаанай энээхэн хоёр машина шалгая, — гээд, ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд тэдэ машинын захада хүрэжэ ерэбэ.

Машинын жолоошон Б. Б. Зanданов гэгшэ Улаан-Үдын столовонуудай трестын баазын ашаанай машинын эзэн байба.

— Ажалай hүүлээр гүрэнэй машинаар юундэ архиин магазинда ерэбэ гээшэбта? — гэжэ ГАИ-гай хүдэлмэрилдэгшэдэй асуухада:

— Би архида ерээгүйб. Архиин хооhон шэлнүүдые магазинда тушааха hанаатай хайрсагуудые абаашаха хүсэлэнтэй hэм, — гэжэ байгаад олон табые шашаба.

Нүгөөдэнь Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 1-дэхи предприятиин жолоошон М. А. Сластин архиин магазинда ерэhэнээ сагааруулхые оролдобошье, юундэ ерэhэнээ мэдэрхэ баатай болобо.

— Сэхыень хэлэхэдэ, Элхи тосхонhоо бетон худхаха түхеэрэлгэ ПМК-да асараад, энэ ябана гээшэб. Үглөөдэр hайн дэр ха юм, ябууд дундаа нэгэ бүтылхэ гэртээ абаашаха гээ hэм, — гэжэ Сластин сэхээ хэлэбэ.

Саг үдэшын табан час гуша минутаhаа үлэжэ байба. Эндээл байтарнай, ашаанай үшөө нэгэ «Волга» түхэлэй машинанууд магазинай газаа хүрэжэ ерэбэ.

ГАИ-гай ахалагша инспектор нүхэр Попов ашаанай машинын жолоошоной документ хараhаар:

— Сэлэнгын баруун бэедэхи «Сельхозхимиин» баазын машинаар аяар энээн руу юу бэдэрбэ гээшэбта?

— Би командировкодо, Яруунын районой Тэлимбэ нютагта ажаллахаар ошожо ябанаб. Яахадаа магазинда хүрөөбиб» гэхэдэ, хажуудамни hуулсажа ябаhан пассажирай архи абаха hанаатай байхадань, ерэгдэбэ гээшэ, — гэжэ жолоошон Н. Е. Колос гэгшэ бэеэ сагааруулхые оролдобо.

Энэ жолоошонтой хөөрэлдэhэнэй удаа «Волгын» эзэнтэй танилсагдаа. Энэмнай Байгалай модоной баазын жолоошон В. Ф. Селедкин.

— Хүтэлбэрилэгшэдтэйгөө ябанабди. Манай директор В. Ф. Колбиной захиралтаар эндэ ерэгдээ. Бидэнэр «Забайкаллес» нэгэдэлдэ предприятиингаа хэрэгээр ерээ hэмди, — гэжэ тэрэ харюусаба.

Шалгалта хэгшэдэй hуужа ябаhан ГАИ-гай хүнгэн машина ЛВРЗ-гэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажаhуудаг соцгородок руу табилуулба. Архиин магазин... Газаань баhал харгшалма олон машинанууд... Гүрэнэй машинаар ябаhан жолоошод ГАИ гайхидые харамсаараа, хараа далда орохо, зугадаха hанаатай машинануудаа иишэ тиишэнь залажа оробо.

«79—49 БУЛ» номертой ашаанай машина. Тэрэ машинын жолоошон пассажир хоёр хэдэ хэдэн шэл архи гартаа баринхай кабина руугаа орожо ябаба. Республикын Соёлой министерствын баазын жолоошон Г. В. Иванов ГАИ гай хүдэлмэрилэгшэдэй урда архи абаад ябаhанаа, баhал элдэб хүндэгүй шалтагаа-

наар тайлбарилхые оролдо…

Хоёрхон часай турша… хэгдэhэн шалгалтын дүн … дэ, үдэшын долоон час бол… хоhоо урид магазинhаа а… абажа үрдихын тула гүр… машина хайра гамгүйгөөр … ратай тээшээ намнажа, «то… хурган аман тээшээ» гэдэ…

гүрэнэй бензин гелдадаг, машинануудай резинэ, запчасть элээдэг хүнүүд яhала баргадаhан байна.

Республикын ГАИ-гай … гөөдэ шалгалтада хабаадаhан хүдэлмэрилэгшэд, нииитын түлөөлэгшэд гансахан үдэшын туршада харгын дүрим … hэн олон жолоошод, ябагшадые элирүүлhэн … Жэшээнь, Улаан-Үдын гурбан районой арбан табан жолоошон hогтуугаар машина жолоодожо ябаа. Тиихэдэ элдэб янзын шалтагаанаар харгын дүрим эбдэhэн жолоошод ябагашуул хэhээгдээ, … унаа. Тэдэнэр хамта дээрэ 170 хүн болоо.

ГАИ гай патрульна албанай шалгалта хэжэ ябаха үедэ рациар иимэ нэгэ захирамж үгтэшэбэ: «Анхарагты, харгын-патрульна албанай хүдэлмэрилэгшэд! Октябрьска районой Солнечно үйлсын хоёрдохи гэрэй газаа байhан ЗИЛ-130 түхэлэй ашаанай машинада танигдаагүй хүн hуугаад тэрьедэшоо. Тухайлхада, тэрэ hогтуу хүн. Харгы дээрэ гэнэ… усал тохёолдуулхагүйн түлөө hэримжэтэй ябагты!»

Дохёогой үгтэhөөр хорёод минутын үнгэрөөд байхада «Машина хулгайлагша баригдаа» гэhэн мэдээсэл рациар дахин соносхогдоно. Энэ байhан машинада hуугаад талиигша хэн бэ гэхэдэ, онц hожоруулагдамал нүүдэл 60… дахи колонныин хүдэлмэришэн Малых гэгшэ «хатуу харгын» охиндо абтаад ябахадаа «сэнгэхэ» гэжэ шиидэ эн байба.

Эдэ бүгэдэ гансахан Улаан-Үдэ хотын архиин магазинуудай хажууда, мүн үйлсэ гудамжануудта 2—3 часай туршада элирүүлэгдэhэн үйлэ хэрэгүүд болоно. Харгын дүрим эбдэhэн, гүрэнэй машинануудые хубидаа хэрэглэhэн жолоошодой хэрэг Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай захиргаанай комиссиин үзэмжэдэ … гээгдэнхэй. Эдэнэртэ ямар хэмжээнэй абтаhан тухай мэдээсэл газетымнай хуудаhанда hаяар толилогдохо байха.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай тусхай корр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Алмаха, арьбалха — бүгэдын хэрэг» — социалис мүрысөөндэ хабаадагшын түрүү бэшэг. Л. И. Брежневтэ «50 жэлэй туршада КПСС-эй зэргэдэ» гэhэн тэмдэгэй барюулагдаhан тухай ТАСС-ай мэдээсэл. «Ажалай эршэ улам шангадхаха» — Буряадай АССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. ТАСС-ай hүүлшын мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда. Партийна ажабайдал: тоосоон ба hунгалта — «Үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор» — С. Селиврын статья. БАМ-ай үдэрнүүд: «Габшагай отрядууд» — О. Казанцевай статья (үргэлжэлэлынь удаадахи номернуудта). Арадай хиналтын республиканскэ комитедтэ — шалгалтын материалнуудай суглуулбари.

Гурбадахи хуудаhанда. «Театрай искусствын орьёл өөдэ» — ТАСС-ай материал. РСФСР-эй арадай артист, Буряадай ВТО-гой отделениин правлениин түрүүлэгшэ Д. Ц. Дашиевай Бүхэроссиин театральна бүлгэмэй XIV съезд дээрэ хэлэhэн үгэ — ТАСС-ай материал. РСФСР-эй Буряадай автономито областиин байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо зорюулжа, «Буряад арадай түүхын онсо шухала шата» гэhэн В. Найдаков ба Г. Санжиевай статья. Хилын саанаhаа телетайпаар абтаhан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Субботын галнууд» — материалнуудай суглуулбари. «Номдо дуратайшуулай нэгэ үдэшэ» — Л. Бутинагай статья. «Табатайhаа бодолготой нүхэсэн» — ТАСС-ай материал. «10 жэл үнгэрhэн хойно» — С. Хандажаповай статья. «Ветеранай хубита» — Е. Касьянковагай статья. Спортын hонин — материалнуудай суглуулбари. Гэрэй эзэн эхэнэртэ — туhатай зүбшэл. Сопосхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Американская трагедия» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм. «Суд» — дүрбэдэхи сери. 11.20 — «Таанадта, түрэлхид!» 11.50 — «hолонго». Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай уласхоорондын IV фестиваль. Турци. 12.20 — «Үйлсөөр ябалгын аюулгүйе сахилга».

Улаан-Үдэ. 12.50 — Шэнэ hонин (буряадаар). 13.00 — «Факел» — залуушуулда зорюулагдаhан программа.

Орбита. 13.55 — «Хүн. Газар. Юртэмсэ дэлхэй». 14.20 — «Спортлотогой» 44-дэхи тираж.

Улаан-Үдэ. 14.30 — «Исай Калашников. Уран зохёолшо баяхтэн» — Улаан-Үдын телестудиин баримтата фильм.

Орбита. 15.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 15.30 — «Лето с Катей» — үхибүүдтэ зорюулагдаhан уран hайханай фильм (ЧССР). 16.25 — «Нейтронно буу зэбсэг бүтээлгые буруушаалгын недели». «Бултанай болон хүн бүхэнэй хэрэг» — баримтата фильм. 16.45 — «Ан амитадай аймаг». 17.45 — Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. 18.15 — «Кот, который гулял сам по себе», «Крот и жевательная резинка» — мультфильмнүүд. 18.45 — «Юhэдэхи студи». 20.00 — «Темир тау — юность моя» — телевизионно баримтата фильм. 20.30 — «Ханинарай уулзалга» гэhэн концертнэ программа. 22.00 — «Время». 22.35 — «Кинопанорама». Ереванда үнгэргэгдэhэн телевизионно фильмүүдэй фестиваль тухай. 00.05 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Шахтер» (Донецк) — «Спартак» (2-дохи тайм). 00.45 — «Защита без нападения» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 01.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Зенит» (Ленинград) (2-дохи тайм).

САhАН УЛАРИЛ

МҮНӨӨДЭР республика доторнай нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха. БАМ шадарай зарим газарнуудта багаханаар саhан орохо, бусад нютагуудта саhан орохогүй. Баруун-хойноhоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр hалхилха, 5—10, Байгал шадар 0—5 градус хүйтэн байха.

УЛААН-ҮДЭДЭ нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха, саhан орохогүй. Баруун-хойноhоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. 8—10 градус хүйтэн байха.

НОЯБРИИН 1 — 2-ой үдэрнүүдтэ бага зэргэ үүлэтэйшэг, сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Ноябриин 2-то Байгал шадар бага зэргэ саhан орохо. hулахаhаар hалхилха. hүниндөө 15—20, Байгал шадар 9—11, үдэртөө 2—7, бусад районуудта hүниндөө 27, үдэртөө 11 градус хүйтэн байха.

Сүүдэй залhаа

ХАРЮУСАЛГАДА ХАБААДУУЛАГДАБА

Сулхара тосхоной ажалшадай хубиин мал адуулдаг Николай Ананьевич Филиппов, Николай Максимович Смородников өөрынгөө уялгада муугаар хандадаг байгаа: архидажа зайгуултадаг, олон үдэрэй туршада малаа харууhалгагүй орхидог байгаа. Тиимэhээ «Баянгол» гэжэ предприятиин Шара Жалга, Хүсөө гэжэ газарай бэлшээридэ дүтэ ургажа байhан олон жэлэй ногоо малаараа гэшхүүлhэн байна.

Таригдаhан ногоое малда гэшхүүлhэнэйнгээ түлөө Филиппов, Смородников гэгшэд хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаба. Тэдэнhээ сүүд болоходо, «Баянгол» предприятида гарза хохидол учаруулhанайнгаа түлөө тэдэнэй 3000 түхэригэй яла түлэхэ болобо.

В. ЦЫДЕНОВ,
Хэжэнгын районой прокурор.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000
г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35. редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-56-28, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-63-54.
Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.
Н-01781. Заказ № 250. Индекс 5901.